

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Dispvatio I. De filiatione Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

indivisibiliter toti Trinitati non respondeat, iuxta illud Ioan. 5. non potest à se facere quidquam nisi quæ viderit Patrem facientem, quæcumque enim ille fecerit, hæc, & filius similiter facit. Illud enim similiter non operationem solum, sed operationis etiam denotat modum. Vide Augustinum, & Patres ibi. Unde Patribus, & Conciliis sanctum illud axioma semper fuit. *Indivisa sunt opera Trinitatis ad extra, vt d. proœ. q. 2. cert. 4. n. 5. contra Vvadingo persequebar.* Sed illud axioma in re præsentis specialiter obseruandum docuerunt Concil. Lateran. sub Innocentio. 3. relatum. c. firmiter de sum. Trinit. vbi de filio ait. à tota Trinitate communitè incarnatus. Tolet. 6. c. 1. Cum tota cooperata sit Trinitas formationem suscepti hominis (Quoniam in separabilia sunt opera Trinitatis.) solus tamen filius suscepit humanitatem. Repetit Concil. Tolet. 9. confel. fidei. Atque. S. Ildephensius ita ad Mariam. *Tota indivisibiliter Trinitas conceptionem operabitur in tesola persona filij Dei in corpore tuo nascitura, carnem assumet de te.* Hinc. S. Tho. q. 2. art. 8. ad 2. concludit, omnes personas Trinitatis esse videntes hyposthaticè humanitatem, non autem illam assumentes.

QVÆSTIO I.

De Felcis, & Elipandi errore, ac de Concilij Francfortdiensis, & epistola Adriani auctoritate.

FELICIS apud Illergetes, seu Carolanos Vigelitani Episcopi, atque ab ipso edocti Elipandi Archiepiscopi Toletani error Solino Maurorum Rege ortus anno septingentesimo octulagesimo-tertio, tam certis coniecturis, apertisque testimoniis à profundæ eruditionis viro, & alienarum mentium, vt sic loquar, mente Gabriele Vasquez traditur: vt si ab aliis animi, an ingenij: abesse contentio, ea de re dubitari minime possit: alterutra tamen, vel vtraque, quæstio iam est, quod alias vix foret historia.

CONTROVERSIA IV.

De intrinsicis Incarnationis effectibus.

IN effectibus intrinsicè ab vnione humanitati communicatis alij primarij sunt, alij secundarij: positivi item, vel negatiui. De eorum aliquibus (nimirum personam constituere increatam, creatamque absumere) satis superque dictum est. d. 1. proœ. & controu. 1. d. 1. Reliqui ergo iam intrinsicè effectus suo ordine examinandi sunt, & quoniam Persona humanitati per se vnita filius naturalis Dei est, An humanitatem, huncque hominem Christum, qua hominem, filium naturalem Dei constituit: disputabimus primo. Secundo an omnem humanitatis Christivè, qua hominis feruitutem, ac subiectionem respectu Dei impediatur. Tertio An communia Trinitati humanitati suos formales effectus præstent? Quarto de sanctitate humanitatis substantiali per Deitatem. Quinto denique de eiusdem humanitatis impeccabilitate.

DISPUTATIO I.

De filiatione Christi.

QUIMVR de Christo, qua homine, siue secundum humanitatem examinabo primum an ei competat filiatio naturalis Dei? secundo: qua illi ratione contueniat? Tertio: an simul in illum filiatio Dei adoptiua quadret? sed quoniam eorum, quæ super his dicemus, certitudo ex erroris Felcis, atque Elipandi indagatione, ac deprehensione Concilijque Francfortdiensis, & epistolæ Adriani auctoritate omnino pender: primam de vtroque quæstionem instituum.

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

CERTAMEN I.

Coniecturis, ac testimoniis propriis. Felcis, atque Elipandi error aperitur.

ERrorem hunc Nestorianum fuisse putant Soar. In disputatione quadagesima-nona, sectione tertia, Bernal. tota disputatione quadagesima-quarta, summa vero eruditione Vasq. ostendit eos formaliter Nestorianos non fuisse, nec plures pro naturarum pluralitate in Christo admisisse personas, sed vnã; licet consequentiæ vi, vel errorem deferere, vel ad Nestorium accedere tenerentur: solumque illos errasse in deneganda Christo, qua homini, siue secundum humanitatem, filiationem naturale Dei, adscribendaque adoptiua: Vasquo consentiunt, præter Ascleas, Luis. Torres, & Gasparum Hurtado, Petrus etiam Hurtado. disputatione octulagesima-tertia, sectione secunda solitaque errorum comprehensua breuitate Petrus Vvadingo disputatione vndecima dub. primo, paragrapho primo, suadent id in primis coniecturæ graues. Cum in Hispania enim, & Conciliis Toletanis ante actis omnibus, præcipue. 4. 6. 11. 15. & 16. in quibus plus satis versatus Elipandus erat, Nestoriani erroris damnatio, fideique ipsi opposita professio adeo esset expressa; incredibile profus est errorem, adeo ab eis execratum voluisse Elipandum excitare. Quod autem in Toletanis Conciliis hic fuerit veratissimus constat primo. Quia Iuliani prædecessoris, qui Concilio. 15. Toletano præfuit, ceterisque clarius doctrinam totam Chalcedonensis, atque Ephesini Contra Nestorianum errorem profertur, auctoritate niti se Elipandus iactabat, quod si Bernal. ipse disput. sexagesimasexta, sect. prima, paragrapho primo num. 5. inde satis contra Soarium probari existimat Christum, quatenus hominem specificatiue filium Dei à Felice, & Elipando non negari, quod res esset tunc in Ecclesia exploratissima: Cur idem argumentum in re præsentis non admittit? Secundo: quia cum in Conciliis Toletanis postremis omnia ante actorum confirmarentur, atque in 11. diceretur Dei filium secundum humanitatem non esse adoptione, sed natura filium. Exceptionem de filiatione eius naturali secundum humanitatem in eo, & sequentibus contineri putauit.

Iii Tertio:

Tertio : quia cum ea Concilia contra Acephalos pro distinctione naturarum, & proprietatum, cuiusque in Christo, pugnassent, ex eorum doctrina divinæ filiationem naturalem, humanæ, vero naturæ adoptivam, tribui iudicabat.

2. His, ut putabar auctoritatibus nixus Elipandus eos animos cepit, ut primum in Hispania Beatum Eruditum Asturem Presbiterum, & Heterium Huxumentem Episcopum, tunc apud Mauros exulem, quod suæ doctrinæ aduersarentur, hæresis damnari, sperauerit, curaueritque : sicut Mingenianum hæresim de Paschalis celebratione in Concilio Hispalensi se Præsidente, ac confutatore damnauerat : ut Constat ex eius Epistola data Octobri anno septingentesimo octuagesimo-tertio, ad fidelem Abbatem apud Astures, quæ extat initio libri contra ipsum Gothice à Beato, & Heterio conscripti apud Bibliothecam Tolletanam. Cum autem in Hispania ad suam, tanquam ad Catholicam, doctrinam Episcopos plures, (in quibus, & Asturicus fuit) suæ, & industria, & auctoritate pertraheret, imo (excepto Heterio qui Beato aduersanti adhæsit ut is in suo illo libro testatur) Episcopos Hispaniæ omnes : Epistola, doctrinæ quæ suæ libello ad Carolum Magnum datis curauit, ut Gallia etiam Episcopi coacto Concilio Beatanam doctrinam, & paucorum, & Subdolum, damnarent : Imperatorem insuper hortabatur, ut sua doctrina, & communis, & fidei dogmatibus conueniens, multorum doctorumque Concilij, & disputatione coram ipso examinaretur : ut constat ex fragmento rescripti Regij ad Elipandum, & ex epistola Concilij Francfordiensis ad eundem, atque ex libro eiusdem Concilij, qui inscribitur Sacrosyllabo s. Cum ergo Elipandus ipse, cæterisque Hispaniæ, & Galiciæ Episcopis, imo, & fidelibus cunctis adeo esset Nestoriana hæresis noua, atque execrabilis, si ea Felicis, & Elipandi hæresis erat quomodo in illam tot Hispaniæ Episcopos Elipandus pertraheret, ut solus Heterius Beato repugnanti adhæserit ? ut ipsi suo illo libro fatentur, qua item spe trahendi in illam omnes Gallia etiam Episcopos, & Doctores Concilium, quam posset plurimorum, per Carolum magnum cogi curaret, & quam enixe datis litteris exposceret ? Non ergo fuit Nestorianus Elipandus ; sed nouum alium errorem à Felice Virgilitano ebibit, ac propagare tentauit : nempe Christum, qua hominem, siue secundum humanitatem filium, Dei non naturalem, sed adoptivum, solum esse.

3. Sed age iam non coniecturis modo, sed Concilij Francfordiensis testimoniis refragatur. Epistola enim eius Concilij ad Episcopos Hispaniæ columna septima, hæc habentur intelligite fratres, qui legistis : *Et nolite noua, & incognita nomina fingere.* columna decimoctaua, *Nolite nouas versare quaestiuiculas,* atqui Nestorij error noua tunc nomina, & quaestiuicula nouæ non essent, sed antiquæ, ac præ ueritate cariosæ, & antiquatæ : ergo nouus, diuersusque à Nestorio Felicis, & Elipandi Error fuit. Secundo Carolus magnus epistola, seu rescripto ad Elipandum citato apud Concilium Francfordiense columna tertia, inauditum in Ecclesia Elipandi errorem testatur his uerbis. *Quatenus sancta omnium unanimitas firmiter deterneret, quid credendum sit, de adoratione carnis Christi, quam nuper nouis assertionibus sancte Dei uniuersali Ecclesie antiquis temporibus inauditum uos ex uetris scriptis intulisse cognouimus.* Quia nimirum, negata ab ipsis naturali Dei filiatione humanitati, deterior quam auditum hæcenus fuerat de adora-

tione humanitatis loquebatur Elipandus. Eadem item epistola ad Episcopos Hispanenses columna decimo-quinta, hæc habentur : *dicitur : cur times adoptivum Christum Dominum nominare ? dico tibi : quia nec Apostoli eum sic nominauerunt : nec sancta Dei Catholica Ecclesia consuetudinem habuit sic eum nominandi : imo nec credere eum adoptivum esse.* Longèque inferius recitato Hilarij testimonio, *Tu uero, quæsitus es, qui Christum prædicas adoptivum, unde iste tibi factus uenisset, uoluisset scire.* Patriarche Nestoriani : *negatores hoc nomen iacuerunt : Doctores fidei uerba non docuerunt.* Quæ ex libro Beati, & Heterij uidentur transscripta. Adrianus Epistola, quæ in eodem Concilio extat, confutata ex uariis scripturæ locis adoptione Christi secundum carnem, in quibus Christus filius proprius, specialis, naturalisque Dei absolute nuncupatur addit quod si *Ec. Cuncta, que protulimus ad diuinitatem tantummodo Filij Dei referenda opinantur : dicant ubi unquam communi assensu dixerit nobiscum : Pater noster.* Vbi enim sic dixit Luc. undecimo, non è persona propria, sed nos docet orare dixit. Si autem Nestorianus esset error non eo quod naturalis semper Dei, Filius, nunquam uero adoptiuus ab scriptura, & patribus Christus fuerit nominatus ; sed quod damnatus ab Ecclesia error iam dudum esset, atque perhæreticus Christi uitas in scriptura contineretur reiciendus foret. Fuit ergo Elipandi error non de personarum pluralitate Nestoriana in Christo, sed de eius adoptione secundum carnem, seu humanitatem, ut his testimoniis habetur expressè.

4. Eadem item epistola Adrianus Pa. & Patres Concilij Francfordiensis in libro Sacrosyllabo Paulini præcipue cura edito, atque à Concilio approbato si Elipandi filiatione adoptiuam confutatur. *Hæc igitur dicentes, aut in uero Virgine tam suspicatur adoptiuum (quod dici nefas est, quia de & Virgine inenarrabiliter iumpfit, non adoptiuum) aut certe purum eum hominem, sine Deo natum (quod cogitare impium est,) necesse est facerent.* Quibus ex adoptiuam Christi secundum humanitatem filiatione Elipandum deducit, ad Nestorianismum : quod scilicet in uero Virgine humanitas Christi non fuerit assumpta à uerbo, etque unita, sed impropria fuerit persona, scæpe adoptata, uel purus homo natus etiam fuerit. Ergo id non asserbat Elipandus ; alioqui inepte detraheretur, tanquam ad absurdum ad suam conclusionem. Idem argumentum continet uerba, quæ ex eodem libro sacro Syllabo, damno suo ostendant aduersarij. Sic autem habent columna octaua, *Dei ergo filius, qua ratione credi potest adoptiuus ? qui inseparabiliter assumpto, homine in eum persona coeunte utraque natura, non duo filij, aut Dei, & alius hominis : ut (sicut illi errando uoluerunt) adoptiuus, sit filius hominis &c.* Ac si sic car cum Felix, & Elipandus uisarent personam Christi Catholice retineant, non diuidant Nestoriane, incredibile, ac miraculi instar est, quod humanitati, Christo uero, qua homini, filiationem adscribant adoptiuam, quam, si personas diuiderent, facile possent adscribere. Error igitur, in consequens quidem illorum erat, ait Concilium ; quod, coeunte per ipsos utraque natura in eandem filij naturalis Dei personam ; homo, siue hominis filius, sit adoptiuus filius Dei. Denique Adrian. cit. epist. post init. sic erroris huius materiam scripsit. *Materia autem casualis perfidie inter cætera reuicenda de adoptione Christi secundum carnem &c.* Erant autem cætera, seruitus propriis respectu Dei in Christo, qua homine, atque negatio ueterioris adorationis, ac perfectioris, quam filiis aliis adoptiuus Dei Christo qua homini exhibenda, ut quaest. de seruitute

uitute Christi, & Controversia. 6. d. vltima videbitur.

5 Neque vero in Felicis, & Elipandi errore referendo historici dissentiant. Alcuinus Caroli magis Magister, atque ipse Coactaneus tertio, de Trinitate capite nono, docet Christum secundum se totum esse vnam Trinitatis personam, filiumque naturalem Dei, non adoptiuum. Subditque statim. Ideo cum Patre, & Spiritu sancto, vnus est Deus non nuncupatus, sicut hispanica heresis impie temeritate affirmare presumpsit. Afferens Dei filium in diuina natura Deum esse verum, in humana nuncupatum: similiter, & in diuina natura proprium filium Dei, & in humana adoptiuum. Sed perge, inquit aduersarius noster Bernal. ad ea, quæ immediate subdit Alcuinus. *Diuidens vnam personam filij Dei cum Nestorio in duas personas: id est veri filij, & adoptiui.* Ergo hic etiam error illorum erat. Sed male arguit: nam hoc non ponitur ab Alcuino, vt illorum assertum: quare nec sub participio asserens. Sed, tanquam absurdum, quod eorum faciebatur error, nempe personarum diuisionem, ponitur sub participio diuidens. Cuius etiam rationem subdidit vbi proxime sacrolyllabus liber. dicens: *Cum certissimum constet in illam personam, quam habuit æternaliter, de Patre genitum, Dei filium assumpsisse naturam, quam nemo Catholicus confirmatus adoptiuum esse ausus est dicere.* Ionas Aurelian. eis etiam Coactaneus. primo, de cultu imaginum sic de Felice scripsit quoniam iuncto suo sceleratissimo errori Elipando Toletano vrbis Episcopo Christum secundum humanitatem, non esse proprium Filium Dei, sed adoptiuum predicare ausus est. Annonius circiter centum solum annis post Concilium Francfordiense. De geitis Francor. capite octuagesimo, ait Elipandum à Felice quæsisse, *Quid de humanitate Christi sentiret? Felicemque respondisse adoptiuum esse.* Addo Vienti. anno septingentesimo nonagesimo tertio, in Francfordiensi Synodo. Sic habet. *Hereticus cuiusdam Episcopi Felicis nomine damnata est, qui Christum, secundum quod homo est, adoptiuum Dei filium dicebat.* Genebiardus, tertio, Chronici anno septingentesimo nonagesimo quarto, ait damnatum esse tunc errorem de adoptione humanitatis in Christo. Est autem error Felicis, & Elipandi damnatus in Francfordiensi Concilio?

CERTAMEN II.

Humanitatis Christi adoptionem Felicis, & Elipandi errorem fuisse, & denegationem naturalis filiationis clarius ex Elipandi, ac Beati, & Hieronymi scriptis ostenditur.

1 **Q**uid autem his moramur? Audiantur primi illi Elipandi impugnatores Beatus, & Hieronymus, qui ex eius epistola ad fidelem Abbatem sic suam sententiam, atque Elipandi errorem, (materiam nempe controversiam) proponunt citato libro contra Elipandum. *Vna pars Episcoporum dicit: Christus adoptiuus est humanitate, & nequaquam adoptiuus diuinitate. Altera pars dicit: ex veraque natura vnus est Dei Patris filius proprius non adoptiuus. In tantum proprius, vt ipse sit Dei filius, Deus verus, & ipse adoretur, & colatur, qui sub Pontio Pilato est crucifixus.* Hæc pars nos sumus: id est Beatus, & Hieronymus. his ergo erat an eadem persona, quæ secundum diuinitatem filius naturalis Dei per omnes erat, filius

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

etiam naturalis Dei esse secundum humanitatem, vt hi assererant? An adoptiuus: vt volebant Felix, & Elipandus dum Christo homini naturalem filiationem denegabant, solamque adoptiuam concedebant concreto nomine homo, sed abstracto humanitas utebantur, ne cum Nestorio sentire viderentur, ac Christi personas diuidere: quin de vna eademque persona Christi, secundum diuersas naturas, se diuersimodè loqui. Sic enim ait Elipandus citata epistola ad fidelem Abb. Beatus, & Hieronymus dicunt vna persona, & vnus agnus non poterit ex parte esse proprius filius, & ex parte adoptiuus, id est ex parte filius, & ex parte non filius. Cuius oppositum de vna eademque agni persona ipse docebat proximè vero ante data verba Bonofii Nestorianum errorem, & Beati sententiam omnino oppositam infectatus ait. *Bonofius, & Beatus pari errore condemnati sunt. Ille credidit de Matre adoptiuum, & non de Patre ante se eula propriè genitum, & incarnatum; Cum enim personas Nestoriane diuideret personam Verbi Filij vnitam realiter humanitati atque incarnasse negabat: quare, & eandem personam Christi de Matre adoptiuum, de Patre propriè etiam genitum æternaliter inficiebatur. Ille credidit de Patre genitum, & non de Matre temporaliter adoptiuum.* Ergo dissentit æquè à diuisione personarum Nestorianæ, atque à filiatione naturali, ac non adoptiuæ eiusdem personæ Christi secundum humanitatem, quam ex Matre temporaliter accepit?

2 Demum de suo errore audiendus est Elipandus ipse confessione fidei suæ medio, quæ extat in libro Beati, & Hieronymi citato, Correctissime proposita à Vasquez disputatione octuagesima-nona, capite secundo, vbi sic habet, *Quem sacra scriptura testatur pro salute humani generis Deitate exinanita hominem factum, circumcisum, baptizatum, flagellatum Crucifixum Mortuum, Sepultum, Seruum, Captiuum, Peregrinum, Leprosum, despectum, & quod deterius est non solum ab Angelis, sed etiam ab hominibus miratum, vermem esse dictum, ex persona eius scriptura dicente: ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis: Cuius gloriam secundum diuinitatem superet cælestia, & magnitudinem contemiscunt terrena: & qui dicit gloriam meam alteri non dabo, homo interior in vna, eademque persona agglomeratus, atque carnis vestimento indutus: quia non per illum, qui natus est de Virgine visibilis, & inuisibilis condidit, sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura: & per ipsum Dei simul, & hominis filium, adoptiuum humanitate, & non adoptiuum diuinitate, non enim veniit: qui est Deus: qui virum comedisset, an bibisset? ei cognitum manet, cui nonnulla ætronis sue mysteria nescire voluit. Quasi conformes sunt omnes sancti huic filio Dei, secundum gratiam, & cum adoptiuo adoptiuus, & cum aduocato aduocati, & cum Christo Christi: & cum paruulo paruuli, & cum seruo serui. Credo etiam inter ipsa sancti Spiritus charismata gratiarum Spiritum sanctum esse adoptiuum, in quo Clamamus Abba. Pater in quo spiritu non nos hominem Christum esse adoptiuum. Credimus enim, quia in resurrectione ei similes erimus, non diuinitate, sed carnis humanitate, videlicet carnis assumptione, quam accepit de Virgine. Miraculi instar est doctum aliquem his lectis, an Elipandus Nestorianus fuerit? dubitasse. Nullis enim ipsi aptioribus verbis à Nestorij errore declinarent. Primo enim Dei filium hominem factum, atque incarnatum, carnemque assumpsisse, accepisse de Virgine. fatetur quæ, nisi vnione hypostatica cum carne, & vnitate personæ solius diuinitatis in Christo contra Nestorium assera, dici nequeunt: sicut neque idiomatum communicatio illis verbis contenta eundem filium Dei circumcisum baptizatum &c. esse, quam Nestorius negabat. Tertio eundem filium Dei intimè, id est per intimam vnionem, nec per solam affectionem esse hominem testatur. Quarto in vna eademque*

demque persona agglomeratus, vt per Physicam vnionem vtramque naturam in eandem coire personam ostendat. Denique ait sanctos Christo secundum gratiam quasi conformes, vt aliunde, quam ex gratia Spiritus sancti humanitati donata, in qua filiationem, adoptiuam, siue adoptionem mox constituit, dissimile, eidem filio Dei Christo dec larat.

3 Reclamat Bernal. subdolos esse hæretici voces, sicut Nestorij, dum, vnionem absolute, suam illam affectiuam vocabat. Illoque verbo agglomeratus anguem Nestorianum latitare, qui illis statim profilit. Non per illum, qui natus est de Virgine visibilia, & inuisibilia condidit, sed per illum, qui non est adoptio, sed genere, non gratia, sed natura. quid enim est ille, & ille, nisi duplex Nestoriana Christi persona? O virum præ nimia fidei animositate plus æquo meticulosum! quiesceret Ecclesia Dei, teste Cyrillo, si vnionem realem, atque intamam personæ verbi ad humanitatem Nestorius admitteret: si Dei filium incarnatum atque hominem factum assereret: si idiomatum communicationem fateretur: hisque omnibus ab Elipando admissis, imo, & vnitæ, & identitate personæ in duplici natura tu adhuc Nestorianismum in illo suspicaris! ast iniquis agglomeratio filiorum aggregationem sine physica vnione significat: quare physicam vnionem verbi ad humanitatem videtur negare. Haberet forte locum suspicio, nisi agglomeratio Dei, & hominis diceretur ab Elipando esse in vnam, eandemque personam, quod sine physica vnione esse non potest. Ille autem, & ille non ad personas referuntur, sed ad naturam. Cum immediatè subnectat, & per istum Deum simul, & hominis filium, adoptiuum humanitatis, & non adoptiuum diuinitatis, Ecce vnitatem personæ Christi: atque ad naturas illum adoptiuum filium, & illum naturalem respicere: quare nec de ea locutione à Beato, & Heterio Elipandus carpitur, cum suam mentem satis explicuisset longè à Nestorianismo distare. Instat Bernal: teste Alcuino Christum hominem dici, ab Elipando. Deum nuncupatum, seu nuncupatum sed quid inde homo græca, & latina eruditione hac, illac perfluens comestit pro Elipandi Nestorianismo? Nuncupor idem est, quod appello; quare nuncupatus, vel nuncupatiuus idem quod appellatus, vel appellatiuus erit, vt bene Vasquez q. 8. num. 37. med. quare admisisse Elipandus eis verbis ostenditur idiomatum communicationem contra Nestorium: tantum abest, vt illis Nestorianismum incurrat! Soarez reclamat recitatam Elipandi confessionem non fuisse eam, quam ad Concilium Francfortiense misit, sed ampliorem aliam, in qua Nestorianismus contineretur, quem in illo impugnant Adrianus, & Concilium citatis epistolis, & libro Sacrosyllabo. Verum etiam edicendis constabit ab eis Patribus vi consequentiæ solum argumento ab absurdo ad Nestorianismum è suo errore Elipandum deduci: quod potius probat Elipandum Nestorianismum execrasse, vt supra dicebam.

4 Obijciunt Soar. & Bernal. Concilij Francford. citata Epist. verba hæc: Nonne olim eadem heresis vestra in Nestorio ab vniuersali Ecclesia refulata est etiam, & damnata? Ac rursus: veterosam, ac de diuina Nestorij suscitatum appellant. Sed tamen solum volunt eam hæresim in radice Nestorianam esse: quia humanitatis Christi adoptio nisi posita diuisione personarum vi consequentiæ nequeat defendi. Quo etiam sensu intelligenda est nubes testium, quam ex Vasq. num. 33. & Soario sect. 3. sollicitauit Bernal. sect. 1. num. 1. pro Elipandi Nestorianismo, vt aperto huius errori obnubilarent. At instat ex immediatis eius epistolæ verbis: quapropter fortasse illum (Nestorium) damnare noluisistis, dum alios Bonosum, &c. qui prauè de Dei filio senserunt in epistola vestra anathematizatis. relaroque Cyrilli testimonio pergunt. videntur enim Nestorius dicere copulationem, quod vos dicitis adoptionem. ast videtur. In iudiciis vim

declarationis habet ex C. præterea. 2. de appellacionibus. Sed tamen epistola illa non tota iudicium Elipandicæ hæresis est, sed, & illius impugnatio, atque illis verbis à Nestorianismo vi consequentiæ præsumpto arguitur, non asserto: quare videtur suspensionem doctrinæ connexæ de se cum Nestorij errore solum significat, non declarationem erroris impugnati: id quod satis innuit aduerbium illud fortasse, initio positum. Deinde Bonofus primus Nestorianæ hæresis author fuit, vt bene Vasq. d. 15. cap. 2. num. 11. nosque obseruamus controuers. 1. d. 1. quæst. 2. cert. 1. quare in Bonofolo Nestorianus damnatus ab Elipando fuit: licet, ob erroris huius cum illius hæresi connexionem, ex silentio de Nestorio prudens Patribus suborta fuerit suspicio. Sed quorsum, inquit Bernal. dum Elipandi error à Concilio impugnatur vnitatis personæ Christi tam multis sæpe probatur, si eam ipse sponte concedebat? Respondetur vero facile: vt firmus esse, quam ex hæretici ab errantis arbitrio, antecedenti, ex quo euidenter erroris conuincatur: ne, vt suum errorem defenderet, nec à Deo aperte conuinceretur, vnitatem personæ, quam initio catholicè fatebatur, Nestoriane negaret. Id quod inde latis claret: quod vbi à Concilio directè Elipandi error ex scriptura impugnatur nullum testimonium pro personæ vnitatis recitatur, sed solum quando discursus ex vnitatis personæ elipandicæ impugnatur adoptio. Atque hoc solum voluit Vasq. num. 33. dum coniectura. 3. aiebat: nihil ab eo concilio de vnitatis personæ Christi obiectum ex scriptura, scilicet Elipando, fuisse: cum tamen ea omnia, quæ obijcit ex illo Bernal. vidisset tot ante annis Vasquez Concilij, illius iam dudum ab scholarum vsu exulis vindex, ac reductor.

5 Insistit Bernal. illis epistolæ Adriani col. 4. & sacro syllabi col. etiam 4. verbis: quomodo per istius gratiam nos sumus adoptati si ipse confors nobis in adoptionis gratia fuit? Nam sicut peccata non tollit, si ipse peccatum haberes; ita adoptionis gratiam non tribueret, si ipse propter hominem, quem assumpsit sine sorte peccati necessarium egerit, vt gratiam adoptionis acciperet. Sed, si eadem esset, & vna Christi persona filij naturalis Dei, posset nobis gratiam adoptionis mereri: ergo, ne malè argueret Patres dicatur, dicendum est Elipandum diuinitatis Nestorianæ Christi personam induas. Respondeo negando suboptatum. Retenta enim vnitatis personæ filij naturalis Dei in Christo, quin ea filiatione, dignitasque diuina communicaretur humanitati, vt Elipandus erroneè assererat, illius opera non dignificabantur, vt gratiam adoptionis nobis mereretur: quousque, vt minimum, gratis ipsi gratia adoptionis donaretur: quare non omnibus gratiam adoptionis mereretur: sicut, si ipsi remitteretur peccatum, non pro omnibus satisfaceret peccatis, cavè omnia tollerent. Secundo respondi controuers. secunda, Loqui hæc Patres de homine assumpto, & adoptato ex prius peccatore. Illud enim sonat Confors nobis in adoptionis gratia: & illud etiam, Propter hominem, quem assumpsit sine sorte peccati, necessarium egerit, prout quam assumeret, vt gratiam adoptionis acciperet: quia in peccato prius fuerat. Quod necessario fuisse aliquatenus ei remissum: quare non peccata nostra, in quibus & suum erat, tollerent & ipse: nec nostri omnium, in quibus & ipse erat gratiam adoptionis mereretur. Id ipsum argumentum continet Adriani epistola citata sententia, quam mutatas videtur ex Augustino tractatu 2. in Ioann. capite primo, ad illa Quæ quæ autem receperunt &c. Ioanno. 1. Non enim nos nisi sumus de Deo, quomodo ille vnigenitus, sed adoptati per gratiam ipsius; Ille enim venit vnigenitus vt solueret peccata, quibus implicaremur, ne adoptaret nos propter impedimentum eorum. Ac si dicat nisi homo ille vnigenitus veniret, sed prius sicut nos venisset peccator, peccata omnium non tollerent, & impedimenta non soluerent, ne Filij Dei fierent.

rent, essentque peccatores, cum & suum peccatum ipse non sustulisset, suumque impedimentum non solulisset.

6 Atque hunc esse Patrum, & argumenti huius sensum claret, vltimus ex epistola cit. Concilij col. 15. vbi hæc habentur. *Adoptiuus siquidem non habet aliam significationem, nisi, vt Iesus Christus non sit proprius Filius Dei, neque ex Virgine ei in filium genitus, sed nescio ex quo seruo adoptiuus in filietatem, vt vos dicitis.* Id est seruus natus ex Virgine non Deo, sed seruo alij ex quo esset, cuique naturalis Filius ex Virgine, nasceretur. Denique idem sensus aperte colligitur ex testim. Adriani cir. ep. & Conc. Francford. sacrosyllabo recitato, & ponderato cert. 1. num. 4. vbi contendunt Elipandi doctrinam; in Nestorianismum deducere altero è duobus modo; in Nestor purus homo etiam per partum permanserit id quod impugnant ex veritate personæ Christi, quæ est filius Dei: vel quod saltem in vtero Virginis conceptus sit purus homo, & in peccato, licet posterius fuerit assumptus: id quod impugnant testimonio, & ratione Augustini proximè datis ex munere vniuersalis Redemptoris, quod habere, necdum explere minime posset, si ipse peccator præxistisset. Sed instat demum Soar. ex verbis proximis, *vt vos dicitis*, quæ referri ad proxima, & immediata verba debent. *Sed nescio ex quo seruo adoptiuus in filietatem.* Ergo dicit Concilium errorem etiam Elipandi fuisse Christum, quæ hominem, purum hominem fuisse, & ex seruo adoptatum. Respondetur tamen illud, *vt vos dicitis*; referre prima illa verba de significatione adoptiuus in sententia Elipandi, indeque colligere, & cum purum hominem fuisse, quæ hominem, ac seruum Dei non naturalem, & eundem Dei filium in vtero saltem Virginis, vt proximè contendebat Concilium contra Elipandum: atque insuper alteri quam Deo, genitum seruo scilicet Patri, quo virginitas Mariæ pessundaretur, quod autem hæc argumenta sint, non sententia Elipandi, quam Concilium impugnat constat ex illis verbis, *Sed nescio, ex quo seruo adoptiuus.* Si enim sententia Elipandi eis verbis referretur non nescio quo; sed designatè referretur consultò. Mitto impugnationes, alias contra Soarium, & Bernalem ex censuris quas de filiatione adoptiua ferunt Patres: eas enim commodius virgebimus qu. 4.

CERTAMEN III.

Concilij Francfordiensis, & epistolæ Adriani autoritas contra nonnullos stabilitur.

1 **D**upliciter de virtusque autoritate agi potest. Primo secundum se. Secundo de eis, vt habentur t. 3. Concilior. Primo quidem modo autoritas tanta est, vt res ibi definitas de fide faciat. Etenim Concilium eiusmodi extitisse contra Felicem, & Elipandum, eorumque de adoptione errorem constat ex Adone Siegerto, Abbate Vpergensis in suis chronicis anno 793. Regino, Genebrardo, Gordonio anno 794. Baronio t. 9. annal. anno 783. & 794. item ex Annonio illius sæculi autore de gestis Francor. lib. 4. cap. 83. Blondo Aeneade 2. lib. 1. Antonino 2. p. tit. 14. Platina in Adriano. De eo etiam Concilio, Francfordiensi nomine omisso testatur Ionas Aurelianens. ei coætanus 1. de cultu imagin. in. t. 5. Biblioth. Paul. Amil. 2. de gestis Francorum. propè fin. Dum in eo Concilio damnatum Elipandi errorem aiunt, qui in Francfordiensi damnatus est. Sabellicus Aeneade 8. lib. 8. in eo cum Platina errans quod in eo Concilio errorem Felicis de cultu imaginum damnatum dicat: deceptus, quod de adoratio-

ne humanitatis Christi consequenter ad errorem de adoptione deterius sentiret, atque ibi etiam damnatus fuerit. Mariana 7. de rebus Hispan. cap. 8. Severin. Binius edit. 9. Concilij Francfordiensis. Licet hic cum Baronio, Gualtero, Gordonio Nestorij hæresim à Felice, & Elipando luctatam sensu nimirum à nobis explicato testentur: quam ob rem de existentia Concilij Francfordiensis ad Felicis, & Elipandi errorem damnandum dubitari à sano nedum à docto homine, nequit. De autoritate vero constat Adriani auctoritate vero constat Adriani auctoritate (cuius legati Stephanus, & Theophilactus ei adfuerunt, teste Adone) actum illud Concilium esse: item ab Adriano, quæ ibi definita contra errorem Felicis, & Elipandi fuerunt, quæque in eo acta sunt omnia confirmata fuisse citati Doctores memorant: constatque ex epistola Adriani ad Episcopos Hispaniæ, siue ea fuerit per legatos ad Concilium missa, vt inuicit Carolus Magnus citata sua epistola, siue postmodum ab Adriano edita. Etenim Adriani epistola prorsus est Concilij Francfordiensis dogmatibus, ac definitionibus conformis. Constat denique Concilium illud Patribus trecentis ex Gallia, & Germania coactis, vt in epistola Concilij ad Elipandum habetur. Addunt citati Doctores in eis Patres etiam Italos fuisse, quod mihi dubium non est, cum Romani Pontificis autoritate Concilium congereretur constetque sacrosyllabum eius Concilij librum à Paulino Italo Episcopo Nolensi magna ex parte fuisse confectum. Nec magis dubito aliquot Hispaniæ Episcopos, de quorum fere omnium doctrina agebatur eo conuenisse, quamuis de beato solum constet ex epistola Elipandi ad Carolum Magnum, vbi beatum per antiphrasim eum appellat: atque ferre secum libellum de adoptione Christi, quem ipse misit ad Abbatem fidelem: quæ ex Caroli rescripto clarent.

2 **I**am vero de Concilij Francfordiensis, quod nunc habetur. t. 3. Concilior. industria Pissimi, atque eruditissimi viri Laurentij Suriij, autoritate, ipse de eo, quod de reliquis conciliis à se repertis, editisque anno 1567. testatur epistola ad Philippum Hispaniarum Regem, & epistola ad lectorem. Nimirum se nihil in Concilio, aut eorum numero addere, vel detrahere sed tantum cedere, quæ ex vetustissimis exemplaribus manu scriptis, & ex grauis, Catholicisque Bibliothecis excerpserit. Accedit: quod ea omnia, quæ in hoc concilio vt. t. 3. Concilior. habetur, continentur, præter quam, quod pia, Catholicaque sunt iis, quæ in Francfordiensi disputata acta, definita, damnataque Historici Ecclesiastici omnes, atque illius temporis Doctores memorant, omnino concordant: quare & ij omnes Concilio Francfordiensi, quod ibi habetur, fidem faciunt. Tertio cum ex epistola Adriani in sententiis hæresibus prædictis confutandis, damnandisque conuenit omnino, & cum iis, quæ de hac, & de ipso Doctores memorati retulerunt: quare mutuo se, & Concilium, & epistola Adriani fouent, promouentque autoritatem: ac proinde speciale argumentum, quod mox pro epistolæ Adriani autoritate subiungant pro Francfordiensis Concilij autoritate etiam facit. Quarto denique post examen quod res tanta exigebat, superiorum Ecclesiæ consensu approbatione, & facultate centum circiter retro annis fuit excussum, ab Orthodoxis Doctores, Catholicisque academiis omnibus receptum: eius testimonio ac definitionibus ad res fidei, quæ ibi continentur, vel contentas ibi concernunt, tanquam certis indubitatisque fidei, & catholica doctrinæ regulis Catholico nullo tergiversante omnes vtuntur. Ob hæc igitur de Concilij Francfordiensis vt habetur tract. 3. Conciliorum autoritate dubitari, sine temeritate vt minimum, non posse censet Soar. supra. §. *Dices tandem.* Valquez vero plus etiam autoritatis ei Concilio desert. c. 7. cui ego omnino consentio.

3 **C**irca autoritatem epistolæ Adriani præter ea omnia, quæ pro Concilij Francfordiensis fide recensimus; illud etiam suppetit argumentum, quod sci-

lice

licet Pontificis autoritate, iussuque sine quo fieri nequaquam posset, Romæ habito Concilio gravissimorum Doctorum, anno 1592. inter alias epistolas decretales Pontificum excussa fuit, eiusdem Adriani epistolis aliis, ut testatur Vasquez proximè numer. 27. cum autem ibi dicatur eam epistolam Concilio Francfordiensi (quod scilicet t. 3. Conciliorum habetur) fuisse desumptam veriusque est grauior adhuc firmiorque approbatio: quæque sexaginta annorum decursu vtrique magnam auctoritatem conciliet: sed enim religiosiores eruditoli, qui eruditorum nomen è fide difficili, atque ingenij suspicionibus aucupantur obiciunt, in eo Concilio iniuriosus S. Ildefonsus, S. Eugenius, S. Iulianus accipi, de eis enim hæc leguntur: *quæ ex Parentum vestrorum dictis posuistis, ut manifestum sit quales habeatis Parentes.* & infra de precibus missæ à S. Ildephonso adhibitis, *nihil curandum esse*, dicitur. Respondit tamen facile, Elipandus horum, & Augustini auctoritatibus corruptis suam sententiam confirmasse: cum autem in solius Augustini libris Patres Concilij non Hispani, versati essent, solum Augustinum ab Elipandis imposturis liberarunt, Toletanos vero Sanctos, quos non legerant liberare non poterant: quare admissa Elipandi recitatione, in eis audiendos non esse aiebant; sicut Paulus ad Galat. 1. *Licet nos aut Angelus de celo euangelizet vobis præterquam quod euangelizabimus vobis Anathema sit.* Nego vero ea absolute dicta à Concilio creditæ eorum testimonia esse iudicamus, sed ex suppositione, quod eorum essent, ut assererat Elipandus. Nam Concilium in eius epistole finem imposta ab Elipando suis prædecessoribus, sicut, & Augustino suspicatur, atque in hæc illum hortatur. *Definite fratres vestros per aures populi christiani diffamare parentes.*

4. Opponunt durius etiam in ea, & Adriani epistola Elipandus, & vniuersim Hispanicæ Episcopos omnes tractari cum tamen neque omnes errarint, neque ea seueritate Concilia, & Pontifices, Hæreticos ab erroribus soleant epistolis suis ad fidem reuocare: sed in primis, omnes Hæreticos excepto, Hispanicæ Episcopi cum Elipando errarunt, ut supra obseruamus. Secundo tanta fuit Elipandi arrogantia ad res fidei statuendas, ut aliis etiam nationibus certam fidei regulam veller præscribere: eamque animi elationem, ne in epistola quidem ad Carolum Magnum dissimulauit: ut ex huius rescripto constat, ubi hæc legimus. *In quarum vtriusque serie litterarum non satis nobis elucebat, an quasi ex auctoritate magistrorum nos vestra docere disposuistis, an ex humilitatis discipulatu nostra discere desideratis?* Tertio cum oblitentes pro fide beatum, & Hæreticos Elipandus inelamaret acriter à Concilio, & Adriano obiurgandus fuit, ut compelleretur: sicut Cassianus, & Massilienses viri aliqui docti, & pij quod Prosperum, & Hilarium insectarentur, sanamque doctrinam insectari prohiberent, durius à Cælestino epist. 1. accepti sunt. Quarto cum Elipandi error bis antea damnatus in Felice Vigeliano foret, ut ostendimus q. 2. & 4. non ignorantiam solum, sed & contumaciam præ se ferebat seueritate Concilij, & sedis Apostolicæ frangendam. Quinto non Patrum, & Pontificum omnium stylus æque suavis semper fuit, sed pro cuiusque ingenio acriori, vel mitiori, aut durior aut suauior. Legite Hieronymum contra Hæreticos, imo, & contra Catholicos quandoque multa acrimonia disputantem. Sexto demum, licet Concilium, & Adrianus in suis epistolis loquantur contra errantes aliquando auferius, accidiusque, neutra tamen epistola suauitatis vacua, atque omnia icinua fuit, ut ex vtriusque sine facile legenti constabit.

5. Opponunt tandem aliquid saltem falsum, quod Patres Francfordienses ignorare tunc non poterant, in eam epistolam, quæ nunc habetur obrepisse. Nempe ob iniuriam Christo eo errore illatam Hispaniam in Maurorum potestatem venisse, cum constet multo ante: à tempore à Sarracenis expugnatam, atque subiectam Hispaniam fuisse simo ab expugnatione eius per Mauros quatuor Archiepiscopi Elipando erranti præf-

ferant scilicet *Cicilia, Petrus Dulcher, Sunicredus, Concordius*, ut erudite obseruabit Garfia, de Loisa in collectione Conciliorum. Hisp. Commentar. de Primatu Ecclesiæ Toletanæ, quem addidit ad decretum Gundemari. Respondet Soar. Hæc ad delicti exaggerationem dicta à Concilio fuisse initium seruitutis sub Maurorum ditione pro continuatione seruitutis eiusdem assumente. Ego vero Concilij sententiam, neque per exaggerationem, sed per veram historiam dictam fuisse censleo: neque initium seruitutis pro continuatione illius, sed in rigida significatione esse à Concilio usurpata; hæresim autem Hispanicam, & errorem Christo iniuriam, ob quem Concilium ait Hispaniam sub imperium Maurorum venisse non bene esse ab oblitentibus intellectum. Etenim ante Elipandi errorem aliis Christo Domino non minus iniurias flagrant. Primo quidem sub Gothorum imperio Ariana hæresis contra Dei filium, & Christum: Deinde hæresis Acphalorum æque iniuriosa Christo. Hos igitur gentes Hispanicæ errores Christo iniuriosos oppressionis Sarracenæ, ab initio etiam, causam Hispanicæ fuisse prædenter, ac vere Patres illi suspicabantur: atque domestico exemplo continuationem miseræ seruitutis ob errorem elipandi à Deo Christo ignominiosum de ipsius adoptione, & seruitute præfatam, prudenter etiam minitabantur, ni eos obstitent.

QVÆSTIO II.

An Christus, qua hic homo, siue secundum humanitatem re ipsa Filius naturalis Dei sit.

DVLICITER potest hic homo usurpari: vel adiectiue pro persona in recto, & humanitate in obliquo tanquam forma dominante, vel substantiue pro humanitate in recto, & personalitate, seu supposito in obliquo, ut docebamur disput. 1. sæpeque alibi dicemus, præterim controu. 7. disput. 1. de idiomatum communicatione priori modo accepto *Hic homo*, quæstio fuit cum Ario, & Nestorio ac similibus, an Filius naturalis Dei Christus qua *hic homo* foret? Arius enim adhuc secundam personam Trinitatis, quæ huius hominis adiectiue sumpti directum significatum in Christo est, Filium Dei naturalem, & consubstantialiam negabat. Nestorius vero cum suis, cum personam humanam diuersam in Christo à diuina recognosceret illam, siue hunc hominem Christi adiectiue dictum, neque per idiomatum communicationem Filium Dei admittebat; Admittebant vero, Felix, & Elipandus, ut vidimus, subtilique hac quæst. 2. & 4. videbimus: quare adiectiue sumptus *hic homo* nulla cum his quæstio esse potest. Si autem *hic homo* substantiue accipiatur, iuxta acceptionem secundam, addita reduplicatiua *quatenus*, vel in *quorum* triplicem sensum facere potest. Primum additi diminutiuus. *Ut homo secundum animum est immortalis*, ergo *homo est immortalis*. Secundum sensum facit non diminuentis adiecti, sed designantis rationem, vel formalem, vel primariam materialem, per quam prædicatum toti conueniat subiecto: sic Christus quatenus *hic homo* dicitur *visibilis passus* &c. Et neque hoc sensu potest esse quæstio præfens. Cum certum sit humanitatem neque esse rationem formalem, neque materialem primariam, seu cui primario comperat filiationis naturalis quæ dicitur de toto subiecto Christo. Tertius sensus est, an pars designata illa particula reduplicatiua, sit etiam subiectum, cui conueniat prædicatum, quo explorato toti subiecto comperit, ratione alterius partis, sic negamus hominem secundum animum, vel quatenus animum habet esse mortalem, & corporeum: igitur accepto homine substantiue, atque reduplicatiua voce *quatenus*

in tertio hoc sensu quæstio procedit: sed adhuc homo substantiæ dicitur, accipi potest, ut vagè substantiam aliquam dicit, vel ut re ipsa in Christo est, dicitque increatam Verbi substantiam realiter sumptam: quomodo accipimus in præsentiam ut dicit aliquam substantiam vagè ac non determinatè increatam, vel hanc formaliter sumptam, tertiam insituentem quæstionem.

CERTAMEN I.

Christus qua homo, siue secundum humanitatem Filius Dei naturalis de fide est.

1 Felix, & Elipandus unitatem personæ in duplici Christi natura catholicè admittentes negarunt tamen Christum quatenus hominem, siue secundum humanitatem, ut re ipsa in Christo est, filium Dei naturalem esse. Quibus videntur consensisse ex Scholasticis antiquioribus Scotus, Gabr. & Durand. reliquique DD. qui Christum vel absolutè, vel quatenus hominem, aut secundum humanitatem Filium Dei adoptiuum asseruerunt: Eo enim modo, quo Dei adoptiuum Filium Christum asserunt, naturalem eius filium negant. In eadem causa sunt, qui Christi humanitatem adoptiuam, vel adoptatam Dei filiam docent. Siquidem adoptiuia filiatio cum naturali filiatione stare minime potest, ut iam videbimus. An vero dum Christo qua homini, siue secundum humanitatem citati Scholastici naturalem filiationem negant, solamque adoptiuam adscribunt, hominem, ut re ipsa in Christo est, an solum formaliter, qua talem usurpent, q. 3. examinabimus. Expressius sententiam hanc secuti videntur Lorca d. 34. m. 4. n. 37. Ragusa d. 28. asserentes Christum, qua hominem solum per idiomatum communicationem naturalem Dei Filium esse. Quod est: sumpto homine adiectiue pro persona Christi habente humanitatem: id quod satis non esse, ut Felicis, & Elipandi damnationes fugant constabit ex cert. 2. & q. 4. cert. 2. nam & illi Christum, qua hominem, naturalem Dei filium per idiomatum communicationem citatis locis admittent; aliquidque vltius de hominis in Christo naturali filiatione Dei contendebant Patres esse admittendum.

2 Equè etiam apertè Bernal. d. 66. per totam, præfertim sect. 1. §. 4. Christo, qua homini, eiusque humanitati filiationem naturalem Dei negauit; tamen adoptiuam non admisit, sed mediam quoadam utriusque repugnantem, quam filiationem propriam Dei dixit: ac proinde Christum qua hominem, ac secundum humanitatem filium proprium Dei solummodo tenendum esse asseruit. Fundatur in verbis Pauli ad Rom. 8. 32. *Proprio filio suo non pepercit.* Secundo pluribus Concilij Francoford. locis ubi Christus secundum humanitatem & carnem filius Dei proprius dicitur. Eam denique propriam filiationem in Christi humanitate ita explicat potius, quam probat: quia humanitas Christi à Deo producitur, ac proinde eius filia est: cum autem Deo unita sit, ac producatur extranea filia Dei esse non potest, sed propria, & coniuncta Deo parenti: Verum tertium hoc filiationis genus inter naturalem, & adoptiuam, non solum præter omnium sensum, sed contra ius omne est. In quo nullus præter naturalem, & adoptiuam filium cognoscitur: imo filius proprius idem ipsum quod naturalis constantè in iure est. Lege *Filius familiaris*, Digestis de adoptionibus. lege *Impuberem*, Cod. eodem titulo, ac passim instituta eod. tit. Vnde secundo Pauli, & Francoford. testimonia, quæ pro se congerit Bernal. ipsum impugnant. Recole verba data Concilij, q. 1. cert. 2. num. 6. Beatiq. & Heterij materiam controuersæ cum Elipando proponentium n. 1. in it. ac verba illa ipsius Elipandi eodem numero posita. *Non poterit ex parte esse proprius, scilicet qua Deus, & ex parte adoptiuus.* Qua Deus autem naturalem filium, & ipse,

& beatus Christum asserebant, ipseque statim explicuit in sua confessione num. 2. *Qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura, nec signifi. aut nomie filij proprii, ac naturalis.* Item Alcuinus recitatus q. ead. cert. 1. n. 5. *In diuina natura proprium filium Dei in humana adoptiuum.* Si autem proprius filius, ut vult Bernal. medius est inter naturalem, & adoptiuam, non autem naturalis, sed qui naturalem potius, sicut, & adoptiuum excludat quomodo Elipandus, qui in diuinitate, & qua Deum naturalem Dei filium asserebat, Catholicique isti Doctores, & Concilium, qua Deum, ac fecundum diuinitatem proprium filium appellant, quin in eius sententia naturalem negent filiationem? Secundo filius verus teste Vernal. in phrasi communi, & Conciliorum idem prorsus est quod naturalis: atqui Christus secundum quod Dauid. filius, idest secundum carnem, & humanitatem definitur à Concilio Francoford. recitando q. 4. cert. 2. n. 3. fine. *Filius Dei non adoptiuus, sed verus.* Contra Felicem, & Elipandum: ergo, & definitur filius Dei naturalis. pluribusque aliis locis dicitur: *Filius Dei verus, non putatiuus: proprius non adoptiuus.* Vbi, & verus id est naturalis dicitur, & proprius, dum adoptiuo opponitur, pro verò, seu naturali tanquam synonymum nomen usurpatur.

3 Accedit quod filiatio assignata à Bernale sit in productione humanitatis, & proprietatis in vnione ad Verbum Deum: ergo hæc filiatione, qua filiatio indiuidua est, neque est Christus qua homo primogenitus, neque vnigenitus. Siquidem Adam ob sui à Deo productionem filius Dei dicitur Lucæ 3. num. 38. pluresque alij Christi progenitores eodem iure Filij Dei ante Christum fuere. Quarto proprietatis hæc non est proprietatis filiationis, cum hæc indiuiduè sumpta sit in productione humanitatis indiuidua, proprietatis vero in vnione ad Deum, Vnde licet humanitati Christi competat esse filiam ratione filiationis præfata, & esse propriam Dei ratione vnionis, aut non competat esse filiam propriam, ut definit Concilium. Nam adiectiuum *proprius*, appellat iuxta Summulistarum regulas, supra formale, & directum significatum substantiæ *Filius*, cui concordat non supra materiale, alioqui logicum imperitum, procerum tamen, logicum magnum dicere debemus: quare licet humanitas quæ vocis *Filius* subiectum, filia, & propria item Dei sit; nusquam Dei filia propria erit, neque secundum illam, aut quatenus homo Christus proprius filius Dei. Tandem in doctrinâ hæc, uti in falsis euenit secum Bernal. non coheret. Cum enim sect. 3. §. 2. correlatiuam huius filiationis propriæ in Deo assignans ait nu. 139. qua Filium respicere Trinitatem. num. vero 142. qua proprium respicere, ut terminum propriissimum Verbum, seu Filium diuinum, cui solum vnita humanitas est. Ergo male contendit Bernal. num. 141. voces illas de celo audivit. *Hic est Filius meus.* Patris de Christo qua homine esse: meus enim proprium valet, Christusque, qua homo proprius Patris, non est per te, sed Filij per te loquentis.

4 Cæterum nihil de filiatione naturali Christi quatenus homo est, aut secundum humanitatem contra præfatas opiniones definitum in Ecclesia hæcenus fuisse docet Soar. disput. 49. sect. 1. §. *Dico ergo primo*, ante med. sect. 2. §. *Non omitam*, sect. 5. §. *Dico ergo tertio*, Lorca supra num. 37. Lugo disput. 35. num. 25. Bernal. disput. 46. sect. 1. §. 1. num. 9. contra vero Vasquez disput. 89. Luis. Torres opusc. 13. disp. 2. dub. 2. §. *Verum dico quinto* Petrus Hurtado disput. 83. sect. 5. sub sect. 4. & Gaspar. Hurtado definitum esse contra Felicem, & Elipandum asserunt non esse filium adoptiuum Dei Christum, qua hominem, sed proprium Filium: cumque medium Filium inter naturalem, & adoptiuum chymericum putent, naturalem esse definitum tradunt. Consentit expressè Granad. controu. 1. de incarnatione tract. 16. disp. 3. sectione 2. §. *Dico secundo*. Constatque apertè ex Concilio Francoford. ex Adriano epistolis citatis, & libro sacrosyllabo, ubi adoptiuam Christi, qua hominis, filiationem contra Felicem Vrgelitanum;

gelitanum, atque Elipandum Toletanum excludant, naturalem Dei filiationem de humanitate, vt in Christo re ipsa iacet, seu de Christo qua homine Pontifex, & Patres definiunt, quin ante hoc Concilium bis damnata ea propositio fuerat. Primum à Concilio provinciali Reginensi, seu Ratisponensi apud Reginum Baioriæ, seu Bavariz Metropolitim, ciuitatem, hodiè Ratisponam, vbi Carolus Magnus hiemauerat. Cùm enim tunc Cathaloniz, ac proinde Vigeli dominaretur, teste Ambrosio Moral. 3. histor. Hispan. cap. 26. vt Felicitis Virgelitani doctrina humanitati Christi Filiationem Dei naturalis denegans adoptiuamque attribuens examinaretur eo Concilio cogi curauit, à quo, & damnata est, vt refert Annonius 4. de gestis Francor. c. 83. cuius Concilij & damnationis sub Ratisponensis nomine meminerunt Centuriatores, Centur. 8. capit. 9. Feuardent. 3. aduersus hæres. verbo *Christus*, ex his quos addidit Alphonsus de Castro, nec solum Felicitis doctrina ibi damnata, sed Felix ipse conuictus iussus à Carolo Magno fuit Romam adire, erroremque suum coram Pontifice retractare, vt efficit teste Antonio proxime, Sigel. 3. in chronico, anno 793. Regino anno 794. qui propterea Felicitis hæresim tertio in Francofordiensi Concilio damnatam fuisse ibidem refert.

CERTAMEN II.

• *Posterior conclusionis eiusdem ab autoritate probatio.*

1 EX Scriptura præcisè testimonia suppetunt, non quæ rem hanc de fide esse demonstrent, sed quæ satis suadeant; maximè cum ex eis olim eam euinci, licet non definiert, contenderet: tamen Adrianus epist. ad Episcopos Hispan. Primus locus sit ad Rom. 8. *Proprio filio suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Ad quæ Adrianus. *Scimus, quia non est traditus secundum diuinitatem, sed secundum id quod homo erat, illum nimirum, qui traditus est, id est hominem ipsum Apostolus proprium Dei Filium protelatur.* Secundus ex Matthei 16. *Tu es Christus Filius Dei viui.* Ad quæ in sacrosyllabo hæc: *fortassis erigeres perfidia autem, si absolute dixisset, tu es Filius Dei viui fingeres forsitan more tuo falsa argumentatione, vt diceret: secundum diuinitatem eum Filium Dei confessus: sed quoniam cum additamento dixerat tu es Christus Filius Dei viui omnium hæreticorum ora fidei sue pugno attriuit: Christi namque nomen ab homine quem assumpsit accepit, quia vnctus in homine fuit. Id est humanitate, quo testimonio Adrianus eodem modo citata epistola vitur. Nec dici potest loqui Patres hos de filiatione Christi hominis per communicationem idiomatum: nam Adrianus eo modo contendit esse Filium naturalem Dei, quo solus, vt homo dicitur traditus, sed etiam, vt Deus: ergo contendit etiam exclusi idiomatum communicatione, qua hominem, siue secundum humanitatem, Christum esse naturalem Filium Dei. Secundo Filium naturalem Dei per idiomatum communicationem hominem Christum non negabat Elipandus, vt vidimus, sed hoc sensu quem patres intendunt, quin Adrianus Elipandi vocibus se accommodans pronomine *ille* non personam hominis, sed naturam significat, sicut ipse Elipandus iuxta dicta questione 1. certamine 2. numero 3. id quod ex illo: *quia vnctus in homine fuit.* Clarius constat. Nam in homine, vt personam dicit, neque vnctus Christus est, neque eius homo assumptus, sed in humanitate.*

2. Eadem emphasi refert Adrianus illud Matth. 3. vbi ascendente è Ioannis baptisate Christo Spiritus S. Columbæ specie supra ipsum descendit, voxque hæc Patris è cælo audita est: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* ad quæ sic Adrianus epistolæ sine. *Aduerte quia nihil vobis restat, vt secundum diuinitatem tantummodo credatis dixisse Patrem: Hic est filius meus; sed potius secundum humanitatem, supra quam spiritus dicitur*

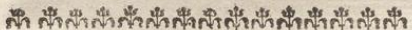
descendisse. Quo etiam modo expendit simile Patris eorum, vel potius idem repetitum Matth. 17. vbi *Filius dilectus*, nomine naturalem Patres, & interpretes omnes intelligunt. Consonat huic Adriani ponderationi Petrus epist. 2. c. 1. *Accipiens enim, ait, à Deo Patre honorem, & gloriam voce delapsa ad eum huiusmodi à magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Et gloria enim tunc secundum humanitatem accepit tempore, quam secundum diuinitatem æternè habuit. An vero Pater ibi loquens tota Trinitas sit: vt voluit Adrianum indicasse, an solus æternus Pater declarabimus infra ex Patribus. M. Gregor. 1. Moral. c. 6. alias 29. ad id; *vir magnus inter omnes orientales.* sic ad rem præsertim habet. *omnes, qui in fide Deo nascuntur superat, Christus quia non, vt ceteros adoptio, sed natura illum diuinitati exaltat, qui est humanitate ceteris apparuit similit, diuinitatem mansit super omnia singularis. Pendet. Natura illum diuinitati exaltat. oppositum adoptione ceterorum, vt exaltatum in Dei naturalem filium hominem, in eo quo ceteris similis est, nec humanitate, aseri à Gregorio intelligas: in eoque esse super omnia singularem, qui adoptione filius Dei esset communis, quæ sententia adeo constans, ac certa Gregorij est, vt Elipando suppositiuis Ildephonsi testimoniis se protegenti sic citat epist. ad ipsum Concilium Francofordiense relapsit. Si ildephonsus vester in orationibus suis Christum adoptione nominauit, nos vero Gregorius Pontifex Romane sedis, & clarissimus toto orbe doctor, semper eum vniuersum nomen non dubitauit.*

3. Sed iam in nostræ sententiæ confirmationem, sanctique nostri Ildephonsi honorem, qua vafritæ, & malitia pro Christi adoptiua filiatione, & negatione filiationis naturalis Dei ab Elipando recitaretur ostendamus. Quo etiam ab ea impostura nostros etiam Eugenium, & Iulianum vindicabimus. Et quomodo ex eis, quæ Augustino ad erroris illius confirmationem imposita ab Elipando Concilio Francofordiense deprehendit, satis suadeatur sanctissimos, doctissimosque hos patres imposturas similes ab Ildephonsi uocibus passos fuisse: cum eorum scripta non adeo, atque Augustini volumina tunc essent euulgata: Audiendus nunc est Ildephonsus. t. 9. Biblioth. lib. aduersus eos, qui dissipant de perpet. Virginit. S. Mariæ, & de eius partur. col. 3. sic fatus. *Non illum, vt ceteros adoptio filius, Dei scilicet filium, sed diuinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltauit. Ecce quam non diffonet; sed consonet Gregorio Pergit donauit, & illi nomen, quod est super omne nomen, vt esset totus Dei filius homo, & uerbum: (id est secundum humanitatem, & diuinitatem) quia nunquam non fuit Dei filius, qui sempiternus permanet vniuersitatis vniuersus. Nunquam igitur ipse purus homo conceptus, nec natus, fuit: ceteri nascuntur infantes, vt èi adoptionis gratia, aut ex molimenti uirtutum prerogatiua filij præstaretur; sed Dei uerbum, quæ caro factum est, assumpsit hominem in se sine persona hominis, ut totus esset Christus proprius Dei filius &c. quibus prophetae successorem Elipandum, ne erraret docuit, satis, atque errantem conuicit argumento, quo tot post annos à Patribus Francofordiensibus, edoctus, conuictusque fuit non esse adoptiuum Christum qua hominem: quia extranea Deo humanitas illa, personaque Christi non erat.*

4. Succedat Hilarius sexto de Trinitate circa finem illud ad Rom. 8. *Proprio filio suo non peperit* ita ponderato. *Nunquid nam, & iam nunc, adoptionis in eo erit nuncupatio, in quo proprietatis est nomen: vbi licet contra Arrian. agnorationem tamen Concilij Francofordiensis contra Elipandum anticipato satis acute dedit, Isidorus de doctrina, & fide Ecclesiasticorum. dogmat. c. 2. & author. libri de Ecclesiasticis dogmat. apud August. C. etiam 2. reuertit à Concilio Francoford. citata epistola sic aiunt: *Dei filius hominis factus est filius, natus secundum ueritatem ueritatem ex homine hominis filius, ut ueritas vniuersitatis non adoptio nec appellatione sed in utraque ueritate filij nomen nascendo haberet, ut esset uerus Deus, & uerus homo uerus filius.* Consonat Leo 9. epist. 3. quæ est ad Petrum Episcopum Anthiochenum confessione fidei extat t. 3. alias 4. Concilij.*

clior. sic scribens. Credo Deum verum, & hominem verum proprium in utraque natura: (Filium) non commixtionem, atque diuisionem passum: non adoptiuum, neque phantasticum: unicum, & unum Filium Dei in duabus naturis. Adde Alcuinum recitatum quæst. 1. cert. 1. Beatum, & Heterium recitatos cert. 2. qui in eodem libro contra Elipandum ubi postquam dixerant, quo casu adoptiuus Christus homo foret, subdunt col. 13. Nunc autem, (sicut beatus Augustinus testatur in omnibus libris suis) ex quo caput esse in ytero Virginis Filius Dei unicus esse capit. Ex quibus satis liquet filiationem naturalem Dei in Christo qua homine etiam, siue secundum humanitatem definitam esse, oppositumque damnatum à Concilio, Adriano, Augustino, & reliquis Patribus.

5 Constat etiam ab omnibus Scholasticis esse conclusionem receptam, si Scortitas aliquot, & Bernalense excipias, quem temeritatis anticipato videri damnasse Soarius noster, grauius vero Valquez, nec video quo pacto singularitatis, vt minimum, notam effugiat, qui contra Doctores reliquos citatos, totque Patrum sincera, & plana testimonia humanitati Christi, propriam hæc inauditam introducat filiationem, ac denegat naturalem, quam in primis reliqui etiam Scholastici docent. M. Albert. citand. q. 3. Valent. d. 1. qu. 23. punct. 1. §. Breuiter, Becan cap. 18. quæst. 5. ac reliqui locitatis nostræ Doctores. Alvarez d. 7. n. 13. Medina Cabrera, & Thomistæ alij, 3. part. q. 23. art. 4. Basilius Legionens. citandus qu. 3. atque vniuersim quotquot Scholastici rem hanc post Valquez, & Francofortidensis Concilij, atque epistolæ Adriani insauratam in scholis notitiam de hac re scripserunt. Accedit, quod contra ius, falsque omne proprium Filium medium inter naturalem, & adoptiuum inducit, eumque impossibilem cum Filio naturali docet, ex quo absurdum inferitur quod contra ipsum notabam cert. 1. num. 2. impugnatione 2. scilicet Christum, qua Deum etiam Filium Dei naturalem hæreticè negandum quandoquidem Filius proprius Dei, quæ Deus est à Patribus asseritur: quare in hac doctrina naturalis Dei Filius negatur.

QVÆSTIO III.

Ratio theologica formalis filiationis naturalis Dei in Christo qua homine, siue secundum humanitatem examinatur.

TS I conclusio de filiatione naturali Dei in Christo qua homine, siue secundum humanitatem, vt re ipsa in Christo est, certa adeo sit; ratio vero theologica non adeo certa, & constans omnibus Theologis est Theologica difficultate percussis in varias vias dispersis.

CERTAMEN I.

Rei difficultas, varique aliorum solutiones consutatae.

I Difficultas contra proximam dogmaticam conclusionem sic habet; filiatio naturalis est Origo viuens à viuente à principio coniuncto, siue per principium coniunctum in similitudinem naturæ modo à nobis explicato controuersè de Trinit. disputat. 3. At humanitas Christi, vt re ipsa est, non producit à Deo principium coniunctum, siue à principio coniuncto, neque in similitudinem naturæ cum Deo producente, vt Pater: ergo neque eius est à Deo generatio, siue

filiatio in fieri, neque in illa filiatio vera, naturalisque Dei in factu esse. Recentiores aliqui negant minorem: quia, cum homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus dicatur, eo ipso, quod humanitas Christi producta à Deo viuente, ac viuens ipsa est, similis ab illo in natura producta proculdubio est, vt etiam productionis principium vero coniunctum censent satis ratione vnionis hyposthatice, qua Deus producens coniunctus est productæ humanitati. Pro hac doctrina nollem stare Petrum Hurtado. Etenim, si ad naturalem Dei generationem, ac filiationem similitudo, quæ est in creatura, etiam rationali ad Creatorem, sit satis male Hilarius lib. de Synodo aduers. Arrian. reliquique Patres inferunt ex filiatione Dei naturali, quæ in Verbo est, & similitudine, quæ inter Patrem, & Filium diuinum debet intercedere Verbi cum Patre consubstantialitatem. Illud etiam de coniuncto principio impugnabitur statim. Recentiores alij apud Lugo d. 3. 1. sect. 2. ratione vnionis hyposthatice vtrumque in humanitate reperiri arbitrantur. Nempe, & coniunctionem Dei producentis, & similitudinem cum illo in natura eadem quam habet humanitas physicè per vnionem, eos autem bene impugnat Lugo. Nam productione humanitatis non ponitur similitudo, in illa, sicut poni debet per naturalem generationem in filio naturali, neque per principium coniunctum exerceret humanitatis productio: sed huic. per accidens adiungitur, quod principium illud coniunctum physicè cum suo termino, scilicet humanitati, sit, vt patet quo in ea parte, in qua Recentiores primi cum secundis conueniunt, impugnati etiam manent.

2 Verum in secundum modum olim incidens ita pro eo discurrebam. Nimirum non obesse veræ generationi naturali, quod similitudo vi generationis, qua influxus est, principiumque coniunctum in termino ponatur, vt patet in æterna generatione, qua, vt influxus est formaliter non ponitur natura in Filio, quæ nullatenus producit, sed personalitas sola formaliter, ac ratione illius tota persona; sed ponitur natura generatione æterna, qua hæc communicatio est. Quid ergo mirum, si in filiatione hominis, seu humanitatis Christi, ipsius productio similitudinem in natura diuina cum Deo generante non ponat, sed aliunde è formali vnione ponatur: cum eaque productio, quæ generatio se sola non erat generatio sit? Confirmatur: quia, vt diximus, humanitas Christi producta fuit dependenter in sui existentia ab vnione hyposthatice, vt sic personam creatam non haberet. Si autem demus eadem actione, & humanitatis, & vnionis existentiam fuisse simul productam in eadem actione identificatam inuenietur, quod in actione generatiua æterna. Nam licet illa actio, qua humanitatis productiua similem in natura non ponat, aut quæ eademmet vnionis productiua est eam ponit, vt in Verbi generatione, qua influxiua est non ponitur natura Patris generantis, sed qua eademmet est communicatiua; & quidem si de conceptu metaphysico naturalis generationis non sit, vt, qua productio similitudinem naturæ cum generante ingenito ponat, sed satis sit si ex adiuncta communicatione ponatur, quod realiter, vel solum formaliter productioni termini adiungatur per accidens erit. Hæc porro meditatio in Bernalis sententia, qui cum vudango actionem humanitatis productiuam re ipsa vnionem hyposthatice esse defendit erat adhuc expeditior. Sed ille tamen non eo vique discurrit.

3 Sed neque nostri huius discursus fulcro ea opinio fundata videtur nobis posse consistere. Cum enim generatio species actionis sit per omnes, actio indiuidua, quæ totum esse, etiam indiuiduale, actionis habet, quin generatio sit, alterius extrinseci, siue physicè, siue metaphysicè, adiunctione fieri generatio nequit: alioqui indiuiduum vnum mutare speciem posset, atque sub alia opposita collocari permanendo simul cum tota sua indiuiduatione, quod implicat apertè, quis enim dicat indiuiduum hominis. Verbi gratia, Petrum equi indiuiduum

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnati.

indiuuam alterius extrinseci, siue physicè, siue metaphysicè adiunctione fieri posse? cum ergo tota actionis productiua humanitatis essentia adhuc indiuuam, (quæ tota ab agente, & termino est,) generatio non sit ex adiunctione physica, vel metaphysica communicationis humanitatis producte in natura cum Deo producente fieri generatio nequit. Ratio a priori est: quia ex diuersitate termini non subordinati, siue realiter, siue formaliter actio creata realiter, vel formaliter specificatur, & indiuuatur: vnde actio eadem, vt terminatur ad vnionem etiam in Bernalis sententia, diuersa formaliter est à se quatenus ad humanitatem terminatur: quare neque est hæc formaliter generatio. Dices, actio quæ huius terminieductio non est, v.g. quantitatis eucharisticæeductio esset ex respectu ad subiectum quin aliquid in ea foret, quod non esseteductio: ergo productio humanitatis à Deo viuente, licet respectu illius præcisè generatio non esset; at respectu vnionis cuius etiam est productio, quaque similitudinem cum viuente producente ponit in humanitate tota erit generatio, seu productio viuentis à viuente in similitudinem naturæ. Nego consequentiam: quia agens, & passum sunt extrema actionis essentialiter subordinata, & vnum quodque eorum inadæquatam. Vnde nulla actioniseductiue formalitas intelligi potest, quin ab vtroque oriatur, & vtrumque essentialiter respiciat; at vnio, & humanitas termini inter se subordinati illius actionis, qua simul vtraque produceretur non sunt: quare respectus indiuuam ad vnionem, non esset formaliter respectus ad humanitatem: ac proinde huius productionis per accidens productio assimilatiua metaphysicè, & formaliter contingit. Hinc constat ratio disparitatis æternæ generationis, quæ cum sit essentialiter productio ad intra essentia sua est productio communicatiua naturæ eiusdem, quæ est in generante. Denique duplex recitata opinio impugnatur, quia hac ratione Christus, qua homo totius Trinitatis Filius esset non Patris, cuius solum Filium esse cert. 3. ostendimus, vel potius nullius personæ Filius esset, vt dicemus d. 4. q. 2. cert. 1. n. 5.

4. Soar. lect. 1. & 2. Christum, qua hominem Filium esse naturalem ait: quia est hæres bonorum paternorum Dei, qua homo est iuxta 1. ad Rom. *Locus est nobis in Filio, quem constituit heredem vnus forum.* Quod ius Christo qua homini competit non qua Deo. Sed hæc effectum filiationis reddit; quam solum in præsentiarum inquirimus: nec difficultatem propositam a priori, atque ex essentia, & definitione naturalis generationis petitam soluit, explicatque, in quo stet filiatio hæc naturalis Dei. Etenim dum impugnatio illa a priori consistit dicent aduersarij loqui paulum de Christo, quæ Deo, vt innuere videntur, quæ sequuntur. *Per quem factus, & secula.* Secundo si de Christo quatenus homo est, loquutum admittant, dicent loqui per idiomatum communicationem: quare male adhuc à posteriori, patrum conclusio probabitur. quæ cum videret Soar. ait filiationem istam & ius hæredis bonorum Dei fundari in vnione hypostatica intrinseca, & naturali ipsi Christo, licet non humanitati, Christovè qua homini, siue secundum humanitatem, vt re ipsa est, accepto: atque humanitatis naturalem Dei filiationem non esse propriè naturalem filiationem illa definitione contentam, qua ratione solum quatenus Deus est Christus naturalis Dei Filius dici potest. In primis explicatio hæc difficultati succumbit, patrumque conclusionem de propria filiatione, & naturali Christi qua hominis, respectu Dei deserit planè. Secundo cum ius hæredis eo gradu, quo est filiatio, sit in Filio: si Christus, qua homo propriè naturalis Filius non est, nec propriè erit hæres naturalis Dei Patris, qua homo Christus est: solumque erit adoptiuus hæres, ac Filius ratione gratiæ habitualis. Tertio cum sola filiatio naturalis pugnet cum filiatione adoptiua gratiæ, ratio Patrum contra filiationem adoptiuam Christi qua hominis, siue secundum humanitatem prorsus enervetur. Quarto: vt hæc omnia cessarent, nulla in hac doctrina ratio, aut explicatio conclusionis afferretur, sed solum ratione vnio-

nis hypostaticæ humanitatem habere filiationem illam naturalem impropiam: quod, qua ratione fieri per vnionem possit, indagamus omnes, ac duos iam modos impugnamus. Explicata ergo tuum, si ab illis diuersus est, si forte probetur.

5. Granad. 1. 2. §. *Dico secundo.* Parum, vel nihil à duobus primis modis discrepans, imò nec eorum præcipuè secundi subtilitatem attingens, Christum qua hominem, siue eius humanitatem, Filium naturalem Dei esse ait: quia ratione vnionis hypostaticæ diuinam naturam participat, sed tamen præcedentium modorum omnium impugnationibus patet, atque omnes hi modi impugnationibus huic, nostro iudicio, efficaci. Nam Spiritus S. producitur similis strictus in natura diuina Patri, & Filio, particepsque Deitatis ipsorum, iusque habet ad omnia bona Dei, multoque amplius, quam humanitas ratione vnionis, quæ laxior participatio, ac similitudo est, quam identitas, iurisque laxioris ad bona Dei: cum nec Deum humanitatem, nec omnipotentem, nec immensam &c. constituat, sicut identitas naturæ constituit Spiritum S. & tamen similitudo in Deitate Spiritus S. cum suo principio eiusdemque Deitatis participatio identica non constituit Spiritum S. Filium: ergo multo minus similitudo, participatioque diuine naturæ, quæ est in humanitate per vnionem ipsam, siue Christum, qua hominem, Filium Dei naturalem constituet: vel si eum, qua talis Filium Dei naturalem constituit, potiori iure Spiritus S. Filius Dei naturalis habendus erit: quod est hæreticum, & contra Athanas. & fidei Nicænæ symbolum illis verbis. *Non factus, nec genitus, sed procedens.*

CERTAMEN II.

Vera dogmatica huius veritatis theologica ratio.

1. Solidam veramque dogmaticam huius naturalis filiationis Christi qua hominis, siue secundum humanitatem respectu Dei rationem videtur mihi attigisse. M. Albertus, in 3. d. 10. a. 13. clarius Valent. d. 1. q. 33. punct. 1. explicatque Valsq. vbi proximè c. 14. num. 80. omniumque clarissimè, & Luculentissimè, Basil. Legon. plures ex antiquioribus referens. Consentient Curd. lib. 2. controu. 2. Lugo Card. vbi proximè lect. 3. n. 9. & ferè Vvadingo d. 1. dub. 1. §. 2. num. 11. & 12. est autem huiusmodi: quia nimirum humanitas ratione vnionis ad filium naturalem Dei habet filiationem naturalem Dei in factio esse: quemadmodum ergo: quia Christus, qua homo eiusque humanitas albedinem pulchritudinemque habet: qua homo Christus, humanitasque ipsius alba pulchraque denominatiue, & est, & dicitur, siue albedinem habens, Christusque, qua homo albus, & pulcher: ita etiam, qua filiationem naturalem Dei ratione vnionis humanitas re ipsa habet, tam ipsa, quam Christus qua homo, siue secundum humanitatem Filium naturalis Dei denominatiue, & est, & dicitur, accidentaria, nempe prædicatione de humanitate secundum se essentiali vero de Christo, qui sine ea humanitas, & vnio esse essentialiter nequit, ac de ipsa etiã humanitate in Christo est: non secus atque humanitati eidem accidentata est albedinem habere, vel pulchritudinem, quare de ea accidentaliter prædicatur albam esse, vel pulchram aut essentialiter, vt eas habet formas. Ex qua ratione bene infert Basil. Legionen. si humanitas Patri, vel Spiritui S. vniretur loco Filij, licet æque tunc diuinitati vniretur, tamen non fore illam, siue Christum, qua hominem naturalem Dei Filium. Ne vero inde etiam naturalem Dei Filium æteru inferas per idiomatum communicationem Filium Dei non solum intrinsecè, & essentialiter esse, dicivè posse, sed denominatiue etiam fecit dicitur passus, ac mortuus. Nam idiomatum, communic. ea solum de natura altera in concreto dicuntur ratione alterius, quæ huic per se, ac primario, competit non

non illi : aut huic concreto Verbum ac filius Dei per se ac primario, & essentialiter competit esse. Filium naturalem Dei, non autem humanitati nisi ratione vnionis ad ipsum: quare neque esse filium denominatiuè de filio Dei per idiomatum communicationem dicitur. Cuius ratio generalis, & à priori est, quia implicat aliquid esse per se, ac simul denominatiuè, seu non per se tale.

2. Atque eum quidem esse Patrum sensum constat. Primò : quia contendunt Christum qua hominem, siue secundum humanitatem esse Filium naturalem Dei, non solum per idiomatum communicationem, per quam, (vt vidimus Filium naturalem Dei esse Christum, qua hominè, etiam Elipadus concedebat) sed alia ratione quæ nisi hæc sit, alia non inuenitur: secundo: quia ita docent Patres esse Filium Dei, Christum qua hominem siue secundum humanitatem, vt non solum dicant esse qualem Filium Dei (quod vtcumque, licet, vt vidimus, ægrè ratione vnionis ad Deitatem, participationisque diuinæ naturæ, quam re ipsa Christi humanitas habet intelligi potest,) sed esse Dei vnigenitum, primogenitum, eandemque filium Dei, qui genitus ab æterno, siue æternaliter à Patre est: id quod cum identicè, & essentialiter dici de humanitate, siue Christo qua hominè nequeat, vt vidimus, neque ratione vnionis ad Deitatem, quam æquè haberet humanitas vnita Patri, vel Spiritui, nec tamen tunc esset illo sensu primogenitus, vel vnigenitus, idemque Filius Dei, qui fuit ab æterno, restat, vt filius idem, qui ab æterno vnigenitus, ac primogenitus Dei Christus qua homo dicitur à Patribus denominatiuè: quia scilicet, ratione vnionis ad filiationem in facto esse, siue ad Filium Filium naturalem Dei Christum, qua homo, siue ipsius humanitas accidentariè sit, ac denominetur modo explicato. Denique nostra hæc ratio, atque explicatio filiationis naturalis Christi qua hominè, siue humanitatis probatur: quia difficultates propostæ illam non tangunt. Nam prima, & cui succumbunt reliqui, à definitione naturalis generationis petra naturalem filiationem denominatiuam non impugnant: cuius definitio non est, sed essentialis, quæ in filiatione Verbi, à qua humanitas denominatur, dubio procul reperitur. Secundum argumentum, cui, quia illud non viderunt, non occurrerunt aliarum rationum DD. nec visum quandò in illis persisterint solent, vim contra nos minime habet. Nam Spiritus neque essentialiter, seu intimè Filius est ob rationem à nobis datam controu. de Trinitate, nec denominatiuè, quia neque æterno Filio vnitur, sicut humanitas, neque ipsi identificatur, sed solum deitati, quæ pro vt in illo, filius adhuc identicè non est iuxta fidem.

3. Dices: ergo, si humanitas vniretur Spiritui S. diceretur, essetque denominatiuè Spiritus S. Fateor? Quid enim ibi absurdum? Pergis: ergo, & diceretur humanitas tunc spirata denominatiuè. Deglutires cum Lugo sect. 3. n. 31. consequentiam, nec fortè magno Theologiæ incommodo; negada tamen est: Nam denominatio passionis grammaticalis, cuiusmodi est spiratum esse solum denominat terminum non subiectum eius; sic materia animæ, & albedinis subiectum, licet animetur illa, hac vero dealbetur illius creatione non dicitur creata, neque huius educatione dicitur educata, licet huius etiam educationem patiat. Dices: ergo nec poterit iuxta hanc doctrinam humanitas Christi, seu Christus, qua homo vnigenitus. Quod est contra Patres. Nego etiam consequentiam, quia hæc nomina sumuntur pro termino generationis in facto esse substantiuè, nec solum, vt adiectiuè denominato à generatione: quo solummodo vsurpatur nomen spiratus, seu spiratum. Instabis autem, vt probes consequentiam illam primam. Humanitas in eo casu esset Spiritus S. vt nunc est Filius: sed Spiritus est quid spiratum saltem neutre, & Filius neutre etiam quid genitum, ergo humanitas tunc esset quid spiratum, nunc autem quid genitum, sed quod idem est, quid habens extrinsecè generationem, seu spirationem, à quarum altera in alterutro casu denominetur: quo admisso æquè commodè imo necessario admitti debet in altero casu Christum qua hominem, cuiusque humanitatem esse

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

spiratum, vel spiratum in altero vero genitum. Resp. tamen argumentum purum esse paralogramum. Distinguo maiorem; esset Spiritus S. & nunc est Filius humanitas denominatiuè, & adiectiuè, Concedo maiorem Substantiuè, & essentialiter nego maiorem. Minorem item: Spiritus, & Filius substantiuè est quid spiratum, & genitum denominatiuè concedo minorem, Spiritus, & Filius denominatiuè, est quid spiratum, & genitum denominatiuè nego minorem, & nego consequentiam, & reliqua.

4. Obiicies ex Vasquez, & Lugo: ergo si humanitas vniretur hypostaticè Patri esset Pater Verbi denominatiuè sicut modo est Filius denominatiuè patris, vt mox dicam cert. 3. Respondet Lugo num. 34. ita posse tunc dici Patrem per idiomatum communicationem sicut modo dicitur Filius Sed certè plus petit argumentum, nempe eodem prorsus modo debere tunc dici Patrem Christum, qua hominem quo dicitur nunc Filius, cum Filio vnitus est. Vel ergo tunc Filium solum per idiomatum communicationem dici Christum qua hominem contra Patres, & contra te credis, vel vltèrius aliquid debes respondere: possetque facile iuxta sua principia consequentiam admittere ego autem illam nego: quia patris denominatio agendi est, quæ non cadit in actionis subiectum, sed in actionis principium: vt patet in educatione, quæ subiectum è quo terminus educitur, non denominat educens, sed solum principium actuum. Instabis: æquè pater in diuinis essentia sua Pater est iuxta Patres datos controu. de Trinitate, disputatione 3. & 7. atque Filius essentia sua est Filius: ergo, sicut hic, quia secum dum se habetur ab humanitate per vnionem, licet non à generatione passiva genitum, seu Christum qua hominem genitum denominet, aut denominat Filium æquè habetur Pater per vnionem ab humanitate licet denominaret Patrem à generatione hoc est generantem, aut Patrem absolute denominaret humanitatem siue Christum, qua hominem. Respondetur antecedens in sensu quo obiicitur falsum, nec patrum esse, vt ostendam cit. disp. 3. quæst. 4. & disput. 7. Paternitas ergo & Filius sumi possunt, vel relatiuè prædicamentaliter, vel pro persona patris, & Filij. Primo modo æqua est vtriusque ratio, neuterque vnitus humanitati denominat illam, siue Patrem, siue Filium prædicamentaliter. Secundo modo non est ratio patris, & Filij eadem. Nam persona Filij secundum se considerata, ac præcisè à generatione, quam essentialiter supponit, vt in se sit, est Filius in facto esse, ac proinde filiatione intrinseca in facto esse humanitatem, cui vnitur, Christumque qua hominem Filium constituit denominatiuè. Pater autem personaliter constitutus non est Pater prædicamentaliter, neque generans formaliter, sed omnem generationem, & paternitatem formalem antecedit, solumque dicit innascibilitatem: quare eam solum humanitati sibi vnite denominatiuè communicaret. Instabis filiationis naturalis in diuinis est denominatio extrinseca proueniens à generatione per nos in terminum productum: sed humanitas Christi non est terminus productus per generationem naturalem Dei: ergo nequit denominari denominatione filiationis naturalis Dei. Distinguo maiorem. Filiatio formalis prædicamentalis fateor: Formalis intrinseca, seu illius prædicamentalis terminus, nego: ac proinde de hac poterit Christus qua homo, seu humanitas eius denominari, etsi terminus productus per generationem non sit, licet prædicamentali in nostra doctrina nequeat denominari, talis. Plura parraphis multis oponit Bernal. maiori contentione, quam difficultate, quæ proinde minoris æstimo, quam tempus, & chartam. Illud aduerte filiationem hæc in facto non esse formam à qua Verbum Filius dicitur, sed terminum productum generatione, à qua Filius, & est, & dicitur, ne aliquo diuino, à quo formaliter diuina persona denominatur, similem denominationem ab humanitate suscipi contra statum fixumque à nobis principium d. 3. cogaris admittere.

CERTAMEN III.

Cuiusnam persona Trinitatis Christus, qua homo filius sit.

VAlquez citato capite 14. 5. *Tertio colligitur*. Soar. sect. 2. 5. sextam rationem Luis. Torres supra dub. 9. Gaspar. Hurtad. supra Petrus Hurtad. supra sect. 6. Becan. c. 18. qu. 15. num. 8. asserunt Christum qua hominem re vera totius Trinitatis filium esse, licet ea locutione utendum non sit, nisi cautè, ne duplex naturalis generatio Deo appingatur ipsi, altera saltem ab æterno cœua, & temporalis alia. Laudo religionem, metus autem, qui veritatem zelent pessimè semper odit, vel enim filius est naturalis Dei Christus qua homo, alia filiatione quam æterna, vel non alia? si alia duplex filiatione naturalis Dei asseritur in conclusione: ergo æque est absurda conclusio, atque illius in loquendo usus: quare & conclusio æquæ atque usus illius exterminanda est, vel æquæ usus ipsius atque conclusio ipsa admittendus erit. Si non alia filiatione, quam æterna verbi Christus qua homo filius naturalis Dei est: ergo eum solum respiciet Patrem, quem filiatione æterna Verbi, à qua denominatur, atque est filius respicit, atque filiatione æterna Verbi solum respicit, ut Patrem primam Trinitatis personam, non autem tres totas personas Trinitatis, solumque primæ personæ, non totius Trinitatis Verbum constituit Filium, ut Fides Dei catholica docet: ergo humanitas Christi, seu Christus, qua homo solum respiciet primam personam: ut Patrem non Trinitatem totam filiusque solum, non Trinitatis totius erit naturalis Filius, & quidem ex ratione secundæ huius partis mireris in consequentiam nostrorum Vasq. & Assecl. qui nobiscum in ratione, & explicatione naturalis filiationis Dei in Christo qua homine cert. 2. conueniunt, & tamen filium eum qua talem totius Trinitatis nunc asserunt. Totum horum fundamentum fuit Adriani sententia non satis penetrata quam infra explicabo, imo bonum etiam malæ huius locutionis in tantorum Doctorum obseruantiam debitam aperiam.

2. Bernal. citata d. 46. sect. 3. §. 2. docet Christum qua hominem in ratione filij totius Trinitatis filium esse, atque etiam in ratione proprii, quæ productioni, seu quod idem est filiatione humanitatis ratione vnionis hyposthaticæ per accidens iungitur, & proprium totius Trinitatis esse: sed enim permixta nunc Bernal. propria filiatione humanitatis media inter naturalem, & adoptiuam, quam satis impugnauius q. 2. Permissa etiam nunc adiunctione accidentali ad productionem humanitatis, ex quo adiuncto propria ea filiatione constituitur, quæ secundum se talis non est, quam etiam impugnauius hic cert. 1. nihilominus doctrina hæc nequit iustificari absolutè, multoque minus in eius principiis. etenim, etsi vnio humanitatis facta sit non solum ad personalitatem Verbi, sed ad totam eius personam quare, & ad naturam, ut identificaram cum Verbi personalitate, id quod probabile esse docuimus, nequit efficere naturam humanam propriam totius Trinitatis hyposthatica illa vnio: quia vnio hæc illius efficit propriam humanitatem, cui illam annectit: atque vnio hyposthatica humanitatis facta non solum ad personalitatem Verbi, sed ad totam etiam personam, quare, & ad naturam, ut identificaram cum Verbi personalitate non adnectit humanitatem ad tres personas Trinitatis, sed ad solum Verbi personam: ergo solius Verbi propriam facit non Trinitatis totius: ergo neque est filia (ut grammaticè concordem) propria humanitas totius Trinitatis, sed Verbi solius, quod argumentum maiorem vim habet in sententia alia communiori, quam etiam probabimus asserente humanitatis vnionem ad solum Verbi personalitatem factam formaliter, & im-

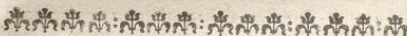
mediatè esse, quam ne ex opposita inferatur ad tres personas fuisse humanitatem vnionem, adeo certam reputat Bernal. ut oppositum errorem somnium appellet d. 22. sect. 1. num. 1.

3. Vera igitur ac nostra conclusio sit Christum qua hominem, siue secundum humanitatem naturalem filium solius Patris esse. Est longè communior Alex. 3. p. q. 8. m. 3. a. 4. S. Th. q. 23. a. 2. ad 2. cum Thomistis, Albertin. 3. d. 4. a. 4. S. Bonau. a. 7. q. 2. & 3. Gabr. q. vn. art. 3. dub. a. Durand. q. 1. Lorcæ, & Basil. Legion. supra plures antiquis referentis, Grand. sect. 3. n. 18. Lugo sect. 3. n. 21. Vvadingo d. 1. dub. 1. §. 3. n. 4. cui supposita ratione, & explicatione nostra de filiatione naturali humanitatis Christi consentit Bernal. sect. 3. citata §. 1. n. 13. 6. Probatur primo ex hoc principio ratione, quam in secunda parte dilemmatis contra Vasquez, & DD. primæ sententiae efformabamus n. 1. Secundo probatur ratione qua Concil. Tol. 11. confess. fidei probat Christum qua hominem, etsi Spiritu S. loco viri concurrente conceptum, tamen Spiritu sancti filium non esse. Ne, inquit, dicit Patres Elij videatur asserere, quod vtrique nefas est dici: Atqui si tota Trinitas, vel alia persona à Patre æterno sit Pater Christi qua hominis, hicque qua talis alterius, vel reliquarum personarum Trinitatis Filius Christus qua homo duos, aut plures etiam Patres habebit: ergo nefas est dici esse filium alterius personæ præter æternum Patrem Christum, qua hominem. Tertio probatur supposito Concilij in hac ratione scilicet Christi qua hominis etiam vnicum Patrem naturalem esse, sc. eundem, qui eiusdem qua Deus est naturalis est Pater.

4. Probatur quarto. Quia filiatione naturali humanitatis de qua ex instituto tractatur contra Elipandum Adrianus, & Patres Concilij Francford. quæque eorum testimoniis, & argumentis euincitur est sola filiatione à Patre æterno, ut patebit legenti quæ dedimus hæcenus ex ipsis, & quæ dabimus de adoptione, & seruitute Christi, qua hominis agentes: quæ quia in proximo lectori sunt nunc recitare omitimus. Quinto: quia ad eam solum filiationem æternam in Christo, qua homini conuenientem euincendam inducuntur à prælati Patribus Scripturæ loca, de eaque sola explicantur indeque & vnigenitum, & primogenitum non adoptiuum etiam qua hominem probant Concil. Francford. epist. ad Episcop. Hispan. col. 3. ex vtraque natura, & vnigenitum vtrius & primogenitum. col. 6. in vtraque natura esse, & vnigenitum, & primogenitum. quæ omnia respectu patris æterni in Scriptura dicuntur. Non respectu alterius personæ Trinitatis. Sexto ex ratione, quam Concilium Francford. dedit, cur in nullo instanti Christus qua homo fuerit adoptiuus his verbis. *Nunquam enim non fuit filius: quia nunquam non fuit Pater.* Atque filiatione ab altera persona Trinitatis, quam à Patre æterno aliquando imo per totam æternitatem antecedentem ad Christi existentiam non fuit: quare neque illi respondens paternitas, seu Pater: ergo de sola filiatione à Patre, quæ nunquam fuit, & Patre correlato qui fuit semper Pater. Loquuntur Patres, dum de filiatione Christi, qua hominis, & correlato eius Patre loquuntur.

5. Tota aberrandi oppositis DD. occasio fuit Adriani locus cit. epist. sic illud Math. 3. & 17. *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui.* pendens. *si factum diuinitatem dixisset, nequaquam diceret, in quo mihi bene complacui, sed tantummodo in quo mihi bene complacui.* Sed dum dicit complacui totam simul Trinitatem comprehendit quia in homine Christo tota complacuit Trinitas, quæ forte eadem iterum repetit: ergo inquit, tota Trinitas complacens locuta est, Christumque qua hominem filium vocat. Mala consequentia, & periculosa. Nam gaudium omnium personarum vna sola dixisse nomine suo videtur, quæ nimirum Pater erat. Idcirco non dixit *vos complacuius*, quod dici debebat, ut omnes loqui manifestaretur, sed *complacui*, id est ego Pater cum reliquis. Est autem periculosa consequentia. Nam Dei Patris nomine illas voces fuisse. *Hic est Filius meus & cetera* statatur Petrus epist. 2. c. 1. *Accipiens enim à Deo Patre honorem, & gloriam voce de lapsa ad eum huiusmodi magister gloriæ*

gloria. Hic est filius meus &c. Conscientiam Patres omnes Hilar. 6. de Trinit. ante med. Augustin. 2. de Trinitate c. 10. post med. Leo. serm. de Transfigur. Athanas. serm. 4. contra Arian. vers. fin. serm. 3. vers. med. Chrylost. Hom. 12. & 57. in Matth. Euthym. Anfelm. & Hieron. ad 3. Matth. sensus igitur Adriani est filiationem Christi, qua Deus est, solius Patris virtute fuisse præstitam, ac proinde illi tanquam unico auctori sine aliorum consortio de edito filio à se complacentiam, & gaudium conuenire at, vero, vt humanitas de factio filia esset non absque aliis effecisse, cum tota Trinitas, & humanitatem, & vnionem sit operata: quare, & gaudium de humanitate, atque homine Christo filio tanquam de opere communi commone Trinitate eratis aß gaudium de filio suo solius Patris. Nam licet media vnione, seu per effectiõnem vnionis filiatio in factio esse in humanitate à tota Trinitate ponatur, aß filiatio posita non respicit principium actiue ponens illam tanquam correlatum, neque Patrem ipsum, quatenus productione vnionis eam actiue in humanitate ponit, sed solum illum quem de se respiciebat natura que sua, scilicet principium generans in diuinis, qui solus Pater est, vnde, cum humanitas solo respectu filiationis, à qua denominatiue est filius terminum correlatum respiciat, solum Patrem, vt eius filius naturalis denominatiue respicit nullamque aliam Trinitatis, vt Patrem, cuius filius sit: neque hoc fortasse intendebant Doctores aduersarij, sed solum personas omnes ad vnionis per quam filia Patris humanitas Christi constituebatur productione concurrisset, ac de filio Patris, suis etiam suppeditis, denominatiue constituto complacuisse, vt Adrianus solum voluit.

QVÆSTIO IV.

Sit ne Christus quatenus homo, vel hic homo formaliter sumptus filius Dei naturalis.

DE Christi, qua hominis, siue secundum ipsius humanitatem, vt re ipsa est, sumptam filiatione naturali respectu Dei egimus. q. proxima, & antecedentibus contra Felicis, & Elipandi errorem iam hic non de Christo, qua homine, vel hoc homine, vt re ipsa est, sed prout eis nominibus significatur, ac secundum formale significatum præcise, quod voces homo, & hic homo important, disputanda res est. Negotium pure scholasticum, atque à dogmatibus liberum. Quidquid nescio qui Doctores, qui excerptio solum in codiculis Concilia, & Patres legunt, ac proinde eorum mentem, & institutum semper ignorant, non adeo liberum à dogmatibus contra Felicem, & Elipandum editis æstimant.

CERTAMEN I.

Notata, aliquotque faciliores ea de re conclusiones.

NOta primo ex dictis. d. proem. q. 1. & 2. diciturque controu. g. d. 2. q. 1. hanc vocem homo, vt sic prolatam, eiusque formalem conceptum, si ex propria, ac primæua Patrum, & Conciliorum acceptiõne vsurpanda sit, nullatenus significat suppositum siue personam, sed naturam quæ Patres quidquid commune, ac non indiuiduum significat substantiale naturam significare, non suppositum, seu personam constanter docuerunt teste imperatore Constantino Pogonato in edicto fidei, aliisque Patribus quorum testimo-

nia plura citatis locis deimus: vbi, & rationem euidẽtem ex definitione Personæ tradita à Boetio, atque in Concilio, & in Scholis, vt dogma Theologicum conseruata adiecimus. si enim persona est rationalis nature indiuidua substantia. Substantia hoc nomine communi homo significata sine differentia vlla indiuiduali non magis persona erit, quam animal à rationali præcissum homo esse sic possit. Quo circa miror Theologorum pluriimum in consequentiam, qui ea definitione personæ retenta voce concreta communi substantiæ suppositum, & Personam naturæ substantialis, cuius ea vox est, significare in communi etiam docent: v. g. voce homo personam humanam: cum idem sit, ac si doceant præcissum conceptum ab indiuiduatione, esse indiuiduationis ipsius conceptum, quod est manifesta contradictio. Sed tamen, eo omisso vox homo formaliter, & præcise, siue adiectiua, siue substantiua significatione, & acceptiõne, de quibus statim) ne ab his quidem Theologis personam, siue personalitatem singularem, vel in recto, vel in obliquo significare asseritur.

2 Nota secundo vocem homo quia concreta vox est, aptam natam esse, vt adiuncta nota excideratis, siue singularitatis personam significet, quod non habet vox humanitas, quia abstracta, licet naturam humanam in communi significet, vt citatis locis ex doctâ Damasceni obseruatione retulimus. Nota tertio adiuncta eccitatis vocem hic homo. Possit adiectiue, vel substantiue vsurpari si adiectiue vsurpentur, atque accipiantur, rectam vocis homo est conceptus substantiæ in cõmuni, natura vero, seu humanitas est eius vocis significatum in obliquo, vt dicat homo idem, atque voces istæ habens humanitate, vt latius persequimur controu. 8. d. 1. supraque lenius retigimus. Inde fit signum illud ecce tatis hic si homo adiectiue sumatur officere personalitatis, seu habentis, cum quo grammaticaliter concordat, significatum: ac proinde denotare personalitatem singularem, atque, in casu nostro verbi personalitatem, quæ humanitatem Christi habet, atque sustentat; naturæ vero in obliquo tunc significatæ de se non denotare singularitatem: neque enim eam afficit, cum qua grammaticaliter non concordat. Si autem homo substantiue capiatur rectum significatum est humanitas, obliquum autem, personalitas, siue suppositum. Vnde pronomen demonstratiuum ecceitatis, hic nempe voci homo adiunctum denotauit humanitatis, cum qua in recto concordat, singularitatem; secus autem singularitatem personalitatis, vel suppositum, cui in casu non concordat. Itaque hic homo, adiectiue sumptus in re præsentis de se significat verbi personalitatem hanc habentem, humanitatem indefinite hanc, vel illam, non hanc determinate in singulari; substantiue autem acceptus contra significat de se hanc humanitatem, quæ de facto in Christo est, determinatam in singulari cum hac, vel illa personalitate vage, non singulari Verbi, quam habet, sed aliqua, siue propria, siue aliena?

3 Verum, licet hæc ita sint de rigore sermonis, ex disputantium conuenientia, & concordia potest rigoro hæc earum vocum significatio laxari, vt pronomen hic siue adiectiue, siue substantiue accipitur homo, cui adiungitur vtrumque, & suppositum, seu personalitatem determinet, & naturam, in singulari, vt in re præsentis si adiectiue sumatur significet hoc habens, scilicet verbi personalitatem, hanc humanitatem singularem, quæ nimirum in Christo Domino est; sin autem substantiue hanc humanitatem cum hac personalitate verbi; & sane sumpto adiectiue hic homo, huius conuenientia disputantium contra rigidam, & propriam earum vocum significationem, nullus est doctrinæ ad rem præsentem fructus; accepto vero substantiue erit doctrinæ, in ea disputantium concordia, extra propriam earum vocum significationem fructus non exiguus: quare de quæstione in ea vocum earum acceptiõne arbitraria toto cert. ageatur, postquam in hoc rigida earum significatione quid respondendum quæstioni sit statuerimus.

4 Dico primo Christus quatenus homo præcisè, & formaliter sumptus non est filius naturalis Dei. Est conclusio, cui Theologus nemo aduersari queat. Nam homo, non, prout re ipsa est in Christo, sed, vt voce abstracta, & communi significatur impropria, ac primæua Patrum significatione naturam significat, non suppositum, neque humanitatem hæc singularem, neque vnionem eius hypostaticam ad Verbum, à qua humanitas Christi, Christusque qua homo habet esse Filium naturalem Dei: ergo vt sic præcisè acceptus homo, qui Christus est, eiusque humanitas non concipitur, neque est Filius naturalis Dei. Deinde in acceptione plurimum Theologorum, licet impropria, est suppositum, ac personam vox homo significet, non tamen hanc determinatam personam, sed aliquam vagè, vel personam humanæ naturæ in communi, prout præcincit à Petro, Paulo, & Christo: at prout præcincit à persona determinata naturæ humanæ, seu ab homine hoc, qui Christus est, neque dicit personam Filij, neque vnionem hypostaticam humanitatis ad illam, ac Deum. Ergo in nulla sententia Theologorum Christus, qua homo formaliter, & præcisè sumptus, est Filius naturalis Dei, dicere potest.

5 Dico secundo: Christus qua *hic homo* sumptus substantiè formaliter, & præcisè non est Filius naturalis Dei. Probatur ex dictis num. 2. etenim *hic homo* substantiè dicit hanc humanitatem determinatam, quæ in Christo est, personalitatem vero in obliquo vagam, hanc videlicet, vel illam, propriam, vel extraneam, non autem humanitatis huius vnionem ad personalitatem diuinam Verbi, & Filij æterni, atque ad Deum: at qui quousque hæc ex parte obiecti concipitur, & significetur significare, concipivè nequit filiatione naturalis adhuc denominatiè, in humanitate: ergo hic homo substantiè sumptus formaliter præcisè non est filius naturalis Dei. Neque huic conclusioni Theologus vllus aduersari potest. Maior difficultas est quando ex conuenientia disputantium *hic homo* substantiè sumptus significet non solum singularem hanc humanitatem, quam de se, vique suæ propriæ significationis designat, sed, & singularem hanc personalitatem Verbi, quam habet humanitas, an vi significationis huius significet, atque, ex parte conceptus obiectiui formaliter ponat humanitatem Christi, seu Christum, qua hunc hominem Filium naturalem Dei. In qua re eadem est de hoc homine sic substantiè accepto, atque de hoc homine adiectiè usurpato difficultas: nam vtroque modo Verbi personalitas, siue hæbens humanitatem, siue ipsi vnita significatur, quare vtrumque cert. 2. à nobis examinandum est.

CERTAMEN II.

De hoc homine, adiectiè sumpto, & substantiè, ex arbitraria significatione disputantium conclusiones?

1 **L**oquar hic semper de significatione formali, vel vobocum de se cum adiectiè *hic homo* usurpatur, vel ex arbitraria significatione disputantium, cum substantiè usurpatur, atque ex illa personalitatem verbi determinatam significat. Nam in sensu materiali nulla esse potest inter Catholicos difficultas, quin Filius naturalis Dei sit Christus, qua *hic homo* acceptione vtravis. Cum enim vtrouis modo significetur personalitas Verbi, quæ realiter Filius Dei est, & identicè, qui hoc non negat negare nequit *hunc hominem* adiectiè sumptum, siue hanc personalitatem habentem humanitatem esse Dei filium materialiter, & identicè; item humanitatem in personalitate hac, siue cum personalitate hac Verbi subsistentem habere filiationem Dei naturalem in factò esse, cui re ipsa illa personalitas significata identificatur: tota ergo difficultas, & quæ sub-

tilium mentium est in præsentis sensu, & significato formali, & præcisè harum vocum *hic homo* (siue ex se, siue ex concordia, & arbitrio dictò disputantium) consistit.

2 Dico primo sumpto substantiè *hic homo* formali sensu etiam adiuncta arbitraria significatione disputantium, vt singulare Verbi personalitatem significet Christus, qua hic homo non est filius naturalis Dei. Hanc conclusionem sæpè Compluti Bæticæ, ac Toleticus generalibus thesibus propugnatam, Magister quidam in aliis minimorum fratrum conclusionibus generalibus præfide Magistro eius ordinis Montalbo Toleticus propositam impediri per sanctum inquisitionis tribunal. atque expungi satagebat, quasi Elipandi errorem contineret in eius autem conclusionis defensionem plures, cum ex aliis, tum è nostra societate nobiles Magistri prodire oblatis Magistro Montalbo non solum eius approbationibus, sed, & Apologeticis libellis, quos ego vidi, & plurimum Singraphas recognoui, in quibus P. Petrus Gonzalez, Galindo, & P. Ioannes Martinez de Ripalda, quos honoris causa nomino. Licet autem ea tuta in fide opinio, neque à dogmatibus Theologicis discordans, satisque Recentioribus communitur, nescio an factis communibus eorum principis conduceret: vt eorum aliquibus penè ad silentium in publicis generalibus conclusionibus eunci, Docentium Personarum relationibus Paternitatis, filiationis, & Spiritus constitui in esse personali, & distinguui, vt vniam, & aliam personam: ne, si absolutis personalitatibus constitutur vniqueque, & distinguatur ab alia, alio qui, & si Spiritus sanctus non procederet à Filio distinguatur realiter ab illo. Sed hæc omnia cum concisione hæc minimè conueniunt. Sic ostendo. *Hic homo* substantiè sumptus addita arbitraria significatione personalitatis Verbi dicit formaliter vnionem ad eam singularem, ac propriam personalitatem constitutam, & distinctiuam Verbi à Patre. Sed personalitas Verbi propria constitutiva, & distinctiua eius à Patre est filiatione formalis naturalis Dei per te: ergo vi significationis formalis dicit humanitatem cum filiatione naturali Dei per te: ergo dicit *hic homo* in ea significatione formali Filium naturalem Dei denominatiè.

3 Dices constitui, & distingui personas per relationis conceptum inadæquatum. Contra ergo non constituuntur, ac distinguuntur persone Trinitatis per relationes. Nam inadæquatus ille relationis conceptus, vel est absolutè relatio formaliter, vel non: si non est formaliter relatio absolutè dicta, sed pars illius non constituuntur persone, ac distinguuntur relationibus formaliter, & absolutè talibus per te; si est autem conceptus relationi absolutè, & formaliter: ergo non inadæquatus conceptus ipsius contra solutionem nihil enim respectu sui ipsius adæquate, & inadæquate talis, siue pars, & totum esse potest. Secundo recurrit argumentum, cui respondebas: nempe, humanitatem vnitam constitutiuam, ac distinctiuam personali Filij à Patre vnitam esse, atque habere filiationem: quare, & esse Filium Dei naturalem denominatiè. Dices conceptum personalitatis absolutum esse inadæquatum constitutiuum, seu distinctiuum huius persone ab alia. Contra quia vel eo intelligitur persona hæc singularis Filij esse singularis persone adæquate constituta, vel non quousque conceptus relationis adueniat: si extremum hoc: ergo, cum vnio humanitatis denotata his vocibus *hic homo* sit ad personalitatem Verbi adæquate talem, quæ Verbum persona absolutè est, & adæquate, atque cum humanitate personam adæquate talem constituit, & voces significant vnionem humanitatis ad filiationem Verbi: quare, & hanc humanitatem, siue hunc hominem naturalem Dei filium. Denique in constitutione, & distinctione metaphysica, & per formalitatem vnus persone ab alia est applicatoria distinctio inadæquata constitutiuam, ac distinctiuam nam quoduis distinctiuum, ac constitutiuum speciale metaphysicum esse, debet formalitas indiuisibilis, in qua nullatenus conuenit.

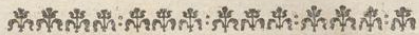
conueniat aliud. Id enim in quo alia diuersa eiusdem lineæ conueniunt, nec speciale huius constitutum, ac distinctum esse potest, sed potius conceptus communis cum illis: quare ille solum conceptus, qui pugnat, nec potest esse in alio, est huius speciale constitutum, & distinctum adæquatum, ut latius persequeremur controu. de Trinit. d. 7. q. 1. & 2. ex quo q. 3. ostendebam, et si personæ absolutis constituantur, verum tamen Spiritum sanctum à Filio distinguendum non esse, si ab eo non procederet.

4 Probari ergo conclusio in solis principiis nostris, & facile quidem potest. Docuimus enim controu. de Trinit. d. 7. q. 1. & 2. diuinas personas absolutis personalitatibus constitui, atque distinguas absolutis quidem, & prædicamentaliter, & transcendentaliter: licet personæ eis constitutæ intrinsicè relatione transcendentali principij productiui, vel termini productibilis, aut productione, relatiuè sint adæquatæ; relatione uero prædicamentali in adæquatè solum, & tamen q. 3. cert. 2. cum hoc constare demonstrauimus, quod si Spiritus sanctus non procederet à Filio non distingueretur realiter ab illo. Ex his igitur sic conclusionem facile probo.

Hic homo, formaliter, & præcisè vi significationis suæ, & arbitrariæ prædictæ substantiue acceptus solum dicit hanc humanitatem cum hac Verbi personalitate præcisè, & formaliter, quia personalitas est: actus Verbi personalitas hæc formaliter, & præcisè, quia talis, non est filiatio naturalis Dei, neque in fieri, neque in facto esse, sed personalitas, siue vltima singularitas absoluta: ut ex locis citatis suppono: ergo *hic homo* vi significationis suæ, & arbitrariæ prædictæ non dicit hanc humanitatem cum filiatione naturali Dei. Pergo: ergo nec dicit Filium naturalem Dei denominatiuè adhuc. Probo hæc consequentiam. Implicat concipi Filium naturalem Dei, adhuc denominatiuè, illum à quo haberi non concipitur filiatio naturalis Dei in fieri, seu prædicamentalis, vel intrinsicæ, & in facto esse. Sed ab objecto significato his uocibus formaliter non habetur filiatio naturalis Dei, siue in fieri, aut prædicamentaliter, siue in facto esse: ergo implicat obiectum uocibus *hic homo* formaliter signficatum, ut eis præcisè, & formaliter significatur, concipi, aut esse formaliter Filium naturalem Dei et si arbitrario personalitas Verbi significetur.

5 Dico secundo. Christus quatenus *hic homo* adiectiuè sumptus formaliter non est Filius naturalis Dei. Conclusionem nemo, siue docuit, siue improbat: quia nemo in sensu rigido formalis illam disputauit, sed solum in materiali, & identico, in quo falsam omnino esse ostendimus num. 1. sed probata iam est argumento proximo, quo probabamus conclusionem primam. Eisdem enim principiis innititur de constitutione, & distinctione personarum diuinarum, in propria, & essentiali cuiusque personæ ratione per personalitates absolutas, ac nullatenus per relatiuas, seu relationes, siue in fieri, & prædicamentales, siue in facto esse, & personis intrinsicæ. Sic autem ratio huic conclusioni accommodatur. Nam *hic homo* adiectiuè sumptus dicit in recto personalitatem Verbi qua sustentantem, seu habentem humanitatem: sed ea personalitas, qua personalitas Verbi præcisè, & qua sustentans, habens, ac suppositans humanitatem Christi, non continet formaliter filiationem naturalem Dei, siue in fieri, prædicamentalem, siue in facto esse; ergo *hic homo* adiectiuè non dicit filium naturalem Dei, neque Christum, quia *hic homo* adiectiuè sumptus formaliter est Filius naturalis Dei. Dices contra utramque conclusionem. Per nos probabile esse vnionem hypostaticam terminatam esse non solum ad personalitatem Verbi, sed ad naturam etiam, ut ipsi identificatam: id est ad totam Verbi personam, in qua per nos etiam est filiatio naturalis Dei in facto esse, Verboque intrinsicæ: quare significata ea vnione, ut eis nominibus, & uocibus *hic homo* significatur significari filiationem in facto esse. Responderetur non significari eis uocibus vnionem, aut personalitatem, ut re ipsa de facto fuit, atque est; sed quatenus fuit

ad personalitatem, ut diximus: quare nulla est obiectio.

QVÆSTIO. V.

An Christus qua homo, vel secundum humanitatem sit Dei adopti-
uus Filius.

N sensu formali reali, non autem in formali metaphysico procedit. Nam qua homo, ac secundum humanitatem præcisè significatam formaliter, & secundum se, imo, & secundum hanc humanitatem, aut Christum qua hunc hominem in proximè enumeratis acceptio- nibus formaliter, præcisè, filiationem adoptiuam non contineri citra dubium est. Dubitatur ergo de humanitate, Christovè, qua homine, cum his, quæ re ipsa humanitati, hominique Christo erant, qua in re habenda præ oculis sunt, quæ de errore Elipandi, & pro filiatione naturali Christi, qua hominis, siue secundum humanitatem è Concilio Francfort- diensi, Adriano, aliisque Patribus dedimus contra Soar. & Bernal. tota q. 1. & q. 2. cert. 1. & 2. ne hic superuacuo labore reperantur. Deinde particule *quatenus homo*, vel *secundum humanitatem* subiectum, cui vel soli, vel primario competat filiatio adoptiua designant: quare, & dum dicitur, *quatenus homo*, substantiuè nomen homo usurpatur.

CERTAMEN I.

Aliorum placita proponuntur.

1 Felix, & Elipandus relati, ac explicati. q. 1. asse- ruere Christum, quatenus hominem, siue secundum humanitatem adoptiuum filium Dei esse. His consentit Dur. in 3. d. 4. q. 1. licet enim neget Christum esse Spiritum S. Filium per adoptionis gratiam, ne cum Arrio videatur verbo, qui Christum esse filiationem natura- lem negare, vel cum Nestorio in homine Christo perso- nam creatam admittere: addito uero illo *secundum hu- manitatem*, vel *quatenus hominem* Christum adoptiuum Fi- lium Spiritus sancti rectè dici posse ait per adoptionis gratiam: quæ cum à Deo, & tota Trinitate sit, licet Spi- ritui sancto approprietur, Trinitatis totius, ac Dei Filius adoptiuus dici poterit Christus secundum humanita- tem, vel quatenus homo in Durandi sententia: quare cum Elipando, & Felice conueniet. Fauent Durando Ricard. d. 10. a. 2. q. 1. & Recentiores nonnulli, licet alia ratione negent Christum absolute, ac sine addito illo Filium adoptiuum Dei esse: quia nemo respectu eius- dem naturalis, ac simul adoptiuus absolute esse: aut dici potest Gabr. Maior. & Almain. eadem. d. negant Christum, etiam *quatenus hominem* esse, dici uè posse Fi- lium Dei adoptiuum: quia inde censent etiam contra præfatos inferri Christum absolute esse, dicique posse talem: quidquid enim de Christo qua homine dicitur, de eo absolute dici potest, ut esse mortalem, passum &c. Negant item posse dici, aut esse adoptiuum *secun- dum humanitatem*: quia id sonat humanitatem esse pri- mario talem, ac secundario suppositum, & perso- nam: cum tamen ratio Filij, cuius generis sit, ac nomen, suppositi, & personæ sit, non naturæ. Cate- rum minus propria locutione, prout adoptio ex parte subiecti personam non concernat, posse dici, esseque humanitatem Christi adoptiuam filiam Dei, siue à Deo adoptatam?

2 Melius sanè, ac solidius adoptionem Christi cum hoc

hoc addito *secundum humanitatem* ea ratione reiecerunt hi Doctores, quia reieciunt simili alio addito *quatenus homo*. Nam æque ex addito *secundum humanitatem*, atque, ex illo, quatenus homo, infertur Christum absolute esse, ac dici posse Dei Filium adoptiuum. Ratio enim ab eis data pro addito *secundum humanitatem* profus est imbellis. Quia licet natura seorsim à supposito non dicatur alicuius Filia, vel Filius, quoniam Filij denominatio propria suppositi, ac personæ est non naturæ solius, adiuncta vero personalitate Verbi suppositum dicitur secundum naturam humanam, siue humanitatem Filius ritè, ac propriè. Nam Christus secundum humanitatem Virgini dicitur Filius. Respondet Gabriel in subiecto *Christus*, etiam cum additur *secundum humanitatem*, contineri semper filiationem naturalem, quæ adoptiuam impediatur, sicut in subiecto *humanitas*. Sed in primis iam prima ratio deseritur. Secundo in subiecto hoc *humanitas Christi*, de quo concedis esse adoptiuam etiam continetur filiatio naturalis. Tertio vel loqueris de humanitate Christi secundum se præcisè considerata, vel ut re ipsa iacet cum omnibus, quæ re ipsa habet, vnione, gratia habituali &c. si primo modo adoptiuam non est, cum gratiam secundum se, præcisè, & formaliter sumpta non habeat, æqua solum adoptiuam, seu adoptatam Filia esse possit; si secundo modo, non solum adest gratia habitualis ipsi re ipsa, sed, & hypostatica vnio, ac filiatio naturalis Dei, quæ per te adoptiuam filiationem gratiæ impediatur. Nec refert receptionem gratiæ non esse vnionem, quare, & ut gratiam recipit humanitas non haberet filiationem naturalem Dei nam in primis hoc ipsum dicam, de Christo quatenus homo. Secundo forma quæ sui assentia alterius impedit effectum, ut filiatio naturalis adoptionem gratiæ, non impedit quatenus infirmat subiectum ea ipsa informatione, quæ informat forma impedita, quod est impossibile, sed quatenus informat in eodem instanti durationis, quo alia assistit subiecto, sicut adest humanitati vnio, in eodem instanti, in quo gratia habitualis.

3 Scotus in 1. d. 20. q. 1. ac in reportatis quem sequitur Bassolis ea. q. monet eam propositionem *Christus est Filius adoptiuus Dei* negatam absolute à Patribus fuisse, negandamque in eodem sensu Nestoriano; tamen probabiliter ait posse defendi Christum adoptiuum esse: non explicat autem satis an in extremo hoc loquatur de Christo cum addito *secundum humanitatem*, an absolute? Ratio autem, quæ eam propositionem absolute negat profundius aliquid intendit, ac melius, quam sonat; quia, ut aliquis in Filium adoptetur, oportet, ut sit, saltem prius natura extraneus: at Christus pro priori natura ad vnionem hypostaticam habuit gratiam habitualem, quæ non erat extraneus, sed ius habebat ad bona Dei: ergo non fuit in Filium adoptatus à Deo. Sed in primis ratio hæc falso supponit pro priori naturæ ad vnionem fuisse in homine Christo gratiam habituaalem, cuius oppositum docuimus controu. 3. d. vlt. q. vlt. imo subiectum Christus, de quo asserit, ante vnionem intelligi nequit, ne dum esse pro aliquo priori ad illam cum gratia habituali. Secundo per gratiam habituaalem constitui in illo priori Filium proprium Dei: cum hæc adoptiuum; non proprium, imitatum, non verum, Filium constituat. Tertio pro priori naturæ ad gratiam habituaalem non habuit humanitas Christi ius ad bona Dei, quare nec fuit proprius Dei Filius, etiam in tuo sensu, sed extraneus: ergo ea ex parte potuit adoptari in Filium: quare arguo præcipuè ergo, nisi præcessisset pro priori naturæ homo Christus cum gratia habituali ante vnionem, ac proinde non extraneus vnione ipsa adoptaretur: ergo vel censens vnionem Verbi, ac Dei ad humanitatem esse solum affectiuam, & affectus, sicut est adoptiuam filiatio (quod est Nestorianismus, quem fugis) vel vnionem physicam adoptionem esse formalem, quod ne Elipandus quidem docuit, & cum tua doctrina non cohereret. Si enim gratia habitualis proprium Filium per te constituit Dei: quomodo vnio hypostatica diuinaque natura, & persona, quam asserit humanitati solum adoptionem

asserret? scilicet nobilior longè, strictiorque Dei participatio, & coniunctio filiationem ignobiliorum?

4 Scholastici reliqui Christum, etiam *qua humanitas*, siue *secundum humanitatem* adoptiuum Dei filium constanter negant. Licet, an de fide sit negatiua opposita, atque affirmatiua damnata: non omnes conueniant. Bernal. d. 65. sect. 4. insistentis ius, quæ de errore Elipandij, atque Felicis docuerat, ait eorum errorem Nestorianum fuisse, neque hunc de Christi secundum humanitatem, siue *qua humanitas* adoptionem; sed tamen illius occasione, & hunc fuisse damnatum. Quod autem hic error de adoptione damnatus in Elipando non fuerit, neque ab illo assertus probat: quia alioqui, quosinq; pacto tot Scholastici doctissimi Concilio Francfordiensi, in quo damnatus Elipandi error fuit, tempore à Deo viciniores humanitatis Christi, siue Christi secundum humanitatem asseruerunt adoptionem. Sed certe, cum, licet non in Elipando, ait erroris, quem docuit occasione damnatam à Francfordiensi, & Adriano eam propositionem asseras tuo argumento iugulas. Nos autem facile Respondemus Concilio Francfordiensi, atque Adriani epistolam à suo loco tempore (quod fuit annus circiter Octingentesimus) vsque ad Laurentij Surijs tempora superiorum incursa in non adeo publicis, & versatis Bibliothecis delituisse, imo nec post modum vsque ad Valsquij nostri tempora Theologorum scholis ex vsu fuisse, ut ex inferiorum Theologorum, & vespertiorum illorum scriptis patet, in quibus nullum Francfordiensem, & epistolam Adriani testimonium legitur, nullaque est eorum mentio; licet plures, etiam ex vespertioribus scholasticis, Concilij, & epistolæ illius rationes contra Elipandij adoptionem fuerint affecti, ut videre præcipuè est in Ricardo, & S. Thoma.

5 Soar. supra Lorca. d. 3. m. 4. quibus in re consentit Lugo etiam supra, asserunt definitum esse Christum specificatiuè, imo, & absolute non esse Filium Dei adoptiuum, atque contradictoniam propositionem damnatam inon autem hanc *secundum humanitatem* sine in quantum homo reduplicatiuè est adoptiuus: ex qua parant cum durando non inferri absolute est adoptiuus Christus, sed male parant quia ratione materiam in primis infertur primo quia, ut Gabriellem, & Almainum redarguebamus, cum denominatio Filij priorior sit suppositi, quam naturæ, nequit supposito secundum naturam conuenire, quin proprius supposito absolute conueniat: Secundo: quia, ut contra eisdem arguebamus, si loquamur de humanitate, ac Christo secundum humanitatem, ut re ipsa est, atque reali assentia personæ Verbi Filij Dei naturalis humanitati quæ adoptiuæ gratiæ impeditur, ut vere impediatur, æque est Filia humanitas Christi, seu Christus secundum humanitatem, vel *qua homo*, aut non est Filius, atque Christus absolute: cum idem impedimentum vtroque modo, & humanitati, & Christo absolute adit, vel non adit. Si autem non impediatur filiatio naturalis adoptiuæ gratiæ nisi in subiecto, ut significatur adit, vel quatenus informatur forma adoptionis, seu gratia multo probabilius dicitur Christus secundum humanitatem adoptiuus, quam negabitur, quod est contra Soarium, & hosce Doctores. Nam vnio hypostatica, & filiatio naturalis Dei, quam asserit, neque adest in formali significato humanitatis, neque in informatione eiusdem per gratiam. Vltius consequentia illa bona est ratione formæ, nec materiz solius. Nam quoties reduplicatiua secundum, vel quatenus non est additum diminuens, ut in hac *Aethyops est albus secundum dentes*, quia designat minutulum aliquid subiecti, de quo dicitur prædicatum, sed sumitur, ac remanet reduplicatiuè non destruit, aut subtrahit subiectum positum in recto, de quo dicitur prædicatum, sed designat ratione cuius verificatur prædicatum: quare, si in subiecto in recto positum absolute repugnat prædicatum: falsa est propositio: si autem est vera cum reduplicatiua verè dici potest de subiecto absolute, ac sine illa positum. Vnde, quia Christus

secundum

secundum humanitatem, seu quatenus homo dicitur esse creatura, esse mortuus, esse filius Virginis, ea omnia absolute dici Christo posito dicuntur absolute, valeque consequentia quæ vero de ipso absolute dici nequeunt, ut esse puram creaturam, arque, in re præsentem, esse Filium adoptivum Dei eadem consequentia vi, & certitudine negantur.

CERTAMEN II.

Christum neque secundum humanitatem, vel quatenus hominem adoptivum Dei Filium esse de fide est.

¶ **C**um q. 1. ostenderimus hanc formalissimam de Adoptione Christi secundum humanitatem, propositionem fuisse Felicis, & Elipandi errorem damnatum primo in Concilio Regionensi, siue Ratisponensi, secundo à Pontifice Felicio, iussu Caroli Magni, illum abiurantis, recipientem abiurationem, tertio à Concilio Francofordiensi, & Adriano Pontifice in Elipando, & Hispanis Episcopis ipsius sequacibus, illum errorem damnantibus, constat aperte negatium propositionem à nobis præfixam, eique errori contradicentem de fide esse: quæ ita planè censent quæ quot de Felicio, & Elipandi errore q. 1. de filiatione naturali Christi, qua hominis, siue secundum humanitatem, q. 2. nobiscum censebant. Plura testimonia, quæ hoc evincunt dedimus. q. 1. & 2. quare hic addenda reliqua sunt: in primis illud ad Hebr. 1. olim Deus loquens Patribus in Prophetis notissime diebus istis locutus est nobis in filio, aut in filio qua homine locutus est, sicut in prophetis, qua hominibus, quosque filios non nominat, quia licet adoptivi essent, & imitativi, veri, ac naturalis Filij comparatione Filij non erant dicendi: est adoptivus aliis comparati Filij etiam dici deberent. Ergo Christum, qua hominem, vel secundum humanitatem Filium Dei naturalem Apostolus docet. Pergit, quem constituit heredem universorum, quæ filiationem naturalem continent: nam adoptiva non constituit heredem universorum, nec ius ad omnia dat, sed ad aliqua solum, gloriam scilicet, & si quæ aliæ: nec tamen de Christo qua Deus, vel secundum divinitatem explicari possunt: nam qua Deum sibi per omnia æqualem, ac universorum Dominum, quomodo Pater instituit, vel constituit heredem: ergo loquitur de Christo qua homine, siue secundum humanitatem, siueque naturalem Dei Filium appellat, adoptivum negat.

2. Concilium Francoford. col. 4. & 5. illud in baptismo Jordanis Hic est filius meus dilectus, expendit sicut Adrian. recitatus. q. 2. cert. 2. num. 1. quod Pater de Christo secundum humanitatem loquatur: probatque ex adiuncto Spiritus sancti specie columbæ descensu his verbis: quo pacto credi potest super Deum descendisse, à quo nunquam recedit. Rursus Adrianus citat epistola petri confessionem laudatam, præmiarumque à Christo Matth. 16. Tu es Christus filius Dei vivi, ad Christi humanitatem, in qua solum vinctus, non in divinitate fuit, & in qua Filius hominis erat, de quo Christus rogauerat quem dicunt homines esse filium hominis? referendam putat. Deinde Concil. Francofordiense eo loco ad rem præsentem recitatis, ponderatisque testimoniis Lucæ 1. 32. vocabitur Altissimi filius, & num. 37. quod natus ex te sanctum vocabitur filius Dei sic habet: Rursus Mattheus narrat Angelum dixisse quod enim in ea natum est de Spiritu. s. est: ut patam daretur intelligi de corpore dixisse, quod de inviolata Virgine sumptis more sacri eloquij partem prænoto, ut per solum corpus totum intelligas hominem in anima rationali ex ea natum. Sed ne quilibet scrupulus ambiguitatis remaneret, quia de incarnationis eius mysterio dixerit, statim post pauca subiunxit; dabit ei Dominus Deus sedem dauid Patris eius. Secundum R. P. Caritoph. de Ortega de Dei Incarnat.

carne videlicet, David filius dicitur est, non secundum divinitatem. Habes igitur quomodo, de quo supra dixerat, quod enim ex te natus sanctum vocabitur filius Dei non adoptivus, sed verus, non alienus, sed proprius, de eo subiecit. Dabit ei Dominus sedem dauid Patris eius. iterum col. 3. ait Christum ex utraque natura, & unigenitum esse, & Primogenitum. col. 6. Hæc testimonia ideo posuimus, ut cognoscatis Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum in utraque natura esse, & unigenitum, & Primogenitum. ac penult. col. Cordæ credamus ad iustitiam, ore autem confiteamur ad salutem Dominum nostrum Iesum Christum verum Dei Filium, non putativum, proprium in utraque natura, non adoptivum, Deum. col. ult. verum Deum, verumque Dei filium constitemur in utraque natura divinitate scilicet, & humana.

3. Pro huius dogmaticæ veritatis demonstratione unica, tribus locis à Concilio, & Adriano, tripliciterque disposita, supponendum est filiationem adoptivam, non veram, sed imitativam esse, & quæ cum filiatione naturali in eodem respectu eiusdem sit in compossibilis, si filius familias, de adoptione. l. im-
puberem. c. eodem titulo illis verbis Adoptio est sic legalis actio, qua, qui mihi filius familias non est, sed Titio. &c. instituta de Adoptionib. lib. 1. tit. 1. sic definitur legitimus actus, per quem fit quis filius, qui filius non est per naturam imitans. Hilarius recitatus à Concil. Francoford. cit. epist. & in ipso vsu nostro est adoptivus Filius, & verus. Adoptivum filium non dicimus naturam esse, qui verus est filius. Vnde Concilium concludit, si verus filius, nequaquam adoptivus quia adoptivus, sicut in testimonio sancti Hilary possum est non vere natura est filius. Id quod notarunt olim Concilium Alexand. & Cyril. etiam Alex. & Concil. Ephes. in 1. contra Nestorianos distinguentes filiationem in naturalem, & adoptivam per vnicem veram, & non veram. Vnde Concil. Francoford. in sacrosyllabo ait Abusus enim, & non essentialiter adoptivus est filius dicitur. Ratio autem impossibilitatis huius filiationis adoptivæ cum naturali à priori innuata satis est à Francoford. Concil. in sacrosyllabo col. 6. dicente: Omnis enim adoptio ex affectione ducit vocabuli sui originem: ut si dicas: dicitur sis mihi in filium. quæ explicatus repetit col. 7. ex quibus sic probatur præfata impossibilitas. Adoptio imbibit, vel supponit essentialiter desiderium, votum, ac optationem, ut sic loquar, coniungendi sibi aliquem in filium, siue loco filij ipsum substituenti: ergo adoptio supponit adoptivam filium verum, & naturalem non fuisse, tum quia nulli desiderari, nullus quæ desiderare potest, quod ipse de se, ac independenter à desiderio habere cognoscitur: tum quia nemo in aliquo gradu potest esse sui ipsius substitutus.

4. Curiosior, quam opportunior disputatio nonnullis est: quoniam filiatio adoptiva naturalem imitetur communique definitur esse in iure hæreditario, siue ad bona alterius. Sed tamen siue intelligant ad bona omnia, siue ad aliqua nequit in bona Theologia consistere. Nam gratiæ adoptio non datus ad omnia bona Dei per illam adoptantis. Item Christum non constituit adoptivum, & datus ad bona eadem, ad quæ alijs præbet. Tertio Spiritus sanctus adoptivus filius non est, & habet ius ad omnia bona Dei. Constitit ergo imitatio hæc essentialiter in eo, quod affectu aliquid naturalis filiationis suppleatur in adoptato, ut nature similitudo, vel principij, seu Patris per illud coniunctio, sique similitudo, & coniunctio hæc affectata, seu per affectum: quæ quidem in nobilissima adoptione nostri à Deo perfectissima est: cum sit per formam intinsecam inherentem, quæ simul est coniunctio affectiva obiectiva, & nature Dei adoptantis omnium creaturam, quæ esse possunt, simillima participatio: sed de hoc alias latius, factisque dicta nunc sint, ut Doctores alius, potius quam occasionem, & instituto præsentem morem geramus. Ad rem igitur sic ex ea suppositione certissima efformanda ratio dogmatis præsentis erit, ut ad Adriano, & Patribus Concilij Francofordiensiis fuit efformata.

Filius adoptiuus est solo affectu Filius, atque absolute extraneus adoptanti: atque Christus quatenus substantiue sumptus, siue secundum humanitatem, vel etiam adiectiue sumptus, nunquam fuit, aut est solo affectu Filius, atque extraneus absolute Patri Deo: ergo nunquam fuit, aut est Filius adoptiuus Dei adhuc secundum humanitatem, vel qua homo, siue adiectiue, siue substantiue sumptus. Maioris prima pars traditur à Francfortiensi citato col. 7. ex affectu quidem pars subrepti parti, ut in utroque conueniat dilectionis affectio. Secunda vero pars. col. 5. Sacrosyllabi. Porro adoptiuus dici non potest nisi is, qui alienus est ab eo, à quo dicitur adoptiuus. atque Adrian. colum. 2. suæ epist. cit. Adoptiuum eum, & non proprium Filium consistunt: quasi alienus aliquando à Patre fuerit, aut per carnis extra ab eo factus esset assumptionem. Vtramque vero partem simul satis probauimus num. 3. breuique, ac dilucide posuit Francfortiense cit. epist. col. 16. quid est adoptio: nisi caritatis copulatio, qua Pater sibi adoptione copulat Filium, quem proprium non habet à Minor probata satis est q. 2. & auctoritate, & ratione. Nam Christus substantiue etiam sumptus qua homo nunquam non habuit filiationem naturalem Dei, qua verbum, atque humanitati communicaram, ut denominatiue Filius naturalis Dei esset, ut vidimus q. 3. cert. 2. nunquam ergo fuit Deo Filius ex solo affectu, aut extraneus. Consequentia est legitima. Integrum vero discursum dedit Francoford. cit. epist. col. 12. dicens. *Vnitas personæ, quæ est in Dei filio, & filia Virginis adoptionis tollit iniuriam.* multoque prius August. de Trinit. & vnit. Dei. c. 11. ad id Colof. 1. in quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: id est secundum corpus, & humanitatem, sic effectus sunt isti, iusti, Filij gratia, ille, Christus, natura: quia in istis participatio diuinitatis, in illo plenitudo.

CERTAMEN III.

De fide est, humanitatem Christi adoptatam non esse: vbi futiles utrinque impugnationes, & probationes aliquorum reuocatio.

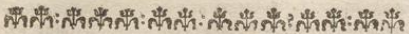
ET hanc conclusionem definitam ab Adriano, & Concilio Francoford. pluribus locis datis cum hac tum 1. 2. & 3. questionibus, eademque profus ratione probatam reor. Etenim humanitas Christi, nec solo affectu vnquam Dei filia, extraneauè Deo Patri fuit: cum nunquam non fuerit verbo hypostaticè vnita. Ergo nunquam fuit adoptiua, seu adoptata. Nec satis est, quod pro priori naturæ ad vnionem non intelligatur, siue filia naturalis Dei, ac propria, ut habere censetur extraneitatem sufficientem ad adoptionem, ut ex Durando nonnulli contendunt. Nam, ut sæpe monui oportet impedimentorum, quæ sui assistentia realiter affectus alterius formales impediunt negationem absolutam pro instanti reali durationis pro priori naturæ ad effectus illos ab altera forma præstandos præsupponi. Obiicit Marius Victorin. 1. contra Candidum Arrian. pag. 6. t. 5. Biblioth. dicentem. *Nos adoptione filij, ille natura etiam, & quadam adoptione Filius, & Christus, sed secundum carnem.* Respondeo ex Vasq. num. 90. illud quadam adoptione satis denotare non loqui Marium de adoptione absolute tali, sicut de aliis dixerat, sed minus proprie loqui, ut significaret vnionem hypostaticam necessariam humanitati, seu Christo, qua homini. ad filiationem naturalem Dei denominatiuam à Deigratia, ac beneficio fuisse profectam: quo naturalis hæc humanitatis, Christiue qua hominis filiaro denominatiua, ac non essentialis adoptioni per gratiam habitualem in aliis iustis exercitæ similis est. Nec aliud forte voluit Scotus supra.

2. Oppones ruelus Hilariu. 2. de Trinit. post med. dicentem. *Potestatis dignitas non amittitur, dum carnis humilitas adoptatur: ergo factur Hilarius carnem, siue humanitatem Christi fuisse adoptatam.* S. Thom. quest. 23. a. 4. ad 1. ac S. Bonau. Respondent Hilariu minus proprie, siue improprie fuisse locutum, sicut nuper de Mario victorino dicebamus sed certè ibi fundamentum textus dedit, secus verus Hilarij, quare sine Hilarij nota iniuria falsum solutio teneri non potest. Melius Vasq. cap. 15. num. 91. respondet eos codices mendacios esse: quia in alijs legitur adoratur pro adoptatur eaque lectio, & Hilarij contextui, & intento multo est conuenior: quæ nisi ita essent crederent minori mendio pro adoptatur, transcripsum ab aliquo adoptatur. Siquidem Hilariu vim adoptionis apprime cognouit, ut ex eius testimonio dato cert. 2. Claret. Tertio obicit Irenæus. 3. aduers. hæres. dicens. *Propter hoc verbum Dei homo: & qui filius Dei est, filius hominis factus est, commixtus verbo Dei, ut adoptionem percipere fiat filius Dei.* Respondet Feuardentius Irenæi Scholasticus ibi, ex quo Vasq. citato num. 90. Irenæum improprie vter passè adoptionem sicut Marius Victorinus supra. Melius Soar. & Bernal. respondent Irenæum eo loco finem incarnationis designasse, ut scilicet homo, qui secundum gradum specificum nobis est communis, & Christo, prout in nobis, non prout in ipso, filiationem Dei adoptiuam percipiens filius Dei ferret adoptiuus.

3. Multum hic Laboratur à Vasq. cap. 15. num. 68. Petro Hurtado d. 82. §. 34. Bernal. d. 67. i. num. 4. in explicanda alia ratione Sacrosyllabi columna 7. & 8. vbi dicitur: *quia sicut presertim adoptiuus dici non potest, nisi, qui prius alienus est ab eo, à quo adoptari desiderat.* quam rationem in Riccardo. 3. d. 10. a. 2. q. 1. reprehendunt Vasquez, & Hurtado: quis in primo instanti suæ existentie potest quia adoptari à Deo, quin prius fuerit alienus, ut patet in B. Virgine, quæ nunquam fuit non filia Dei. Respondet Hurtado Concilium confutare errorem Elipandi, quod humanitas ante vnionem in vero Virginis præexistit aliena sed, neque is fuit error Elipandi, licet ad illum cogereur à Patribus, ut vidimus, nec, si esset, bene impugnaretur: nam assumit probandum: scilicet, nunquam præexistisse alienam humanitatem, quod per te ab Elipando negabatur. Respondet Bernal. num. 8. si de diuina adoptione sit sermo, saltem prius natura debere adoptatum filium non esse; de humana vero prius etiam tempore. Contra: quia foetus sorori, vel fratri potest ab homine adoptari: quo in eadem vbi primum eæt erit Filius adoptiuus ipsius, qui prius tempore Filius non fuerit. Primum etiam est falsum: alioqui, cum humanitas Christi proprii naturæ ad vnionem filia Dei nullatenus fuerit ex ea parte potius conuincetur adoptiua, vel adoptata contra fidem. Sensus ergo argumenti est iuxta subiectam materiam humanitatis, & hominis Christi, qui velis nempe pro duratione, qua naturalis filius non potest esse adoptiuus, quia impeditur adoptio assistentia reali in eadem duratione filiationis naturalis: quæ oportere, ut Filius aliquando afferatur adoptiuus, quod assignetur quando non fuerit naturalis: quod in Christo, qua homine non inuenitur: cum tempore eius humanitas, Verbo filio naturali fuerit vnita.

4. Præfixam conclusionem probat. S. Th. citato. a. 4. corp. & ad 3. quia filiaro quæuis suppositio competit non naturæ: suppositum autem Verbi filiationem naturalem continere impediendam adoptiuæ. Displicet ratio nostro Vasquio serè argumentis, quibus eam in Gabriele reuocauimus. Etenim aliunde ostendatur pugna filiationis naturalis cum adoptiua respectu eiusdem eidem supposito dupli- filiaro non aduerfatur, ut patet in Christo filio Virginis, & Dei. Adde: an filiaro naturæ, an supposito primario

primario comperat sub lite esse potesse. Neque antiqui Philolopi, qui suppositum à natura singulari non distigebant, adhuc formaliter dubitarunt filiationem, & generationem passivam, & adoptionem naturæ singulari propriè competere. Nec postea sacrosyllabus dicens *assumpsit, non adoptavit carnem* idest humanitatem non suppositum. Nec video quid referat naturæ singulari, esse, vel non esse partem, aut produci dependenter in sui existentia ab vnione ad aliud (in quo ratio suppositi, vel eius negatio consistit) vt dicatur propriè, vel non dicatur propriè genita, & filia. Sed de hac re plura vide apud Petrum Hurtado §. 45. his consecrari à non satis impugnata à Bernal. d. 55. lect. 3. à num. 22.

DISPUTATIO II.

De seruitute, subiectione, ac minoritate Christi, qua hominis, aut secundum humanitatem respectu Dei.

X vnione humanitatis hypostatica ad verbum examinandum, est an formaliter impediarur in humanitate naturalis seruitus ipsius respectu Dei? an etiam subiectione, vt ab illius obedientia sit liber Christus, qua homo, & prorsus immunis? si autem subiectione hæc non impediatur, debeatque Christus, qua homo, Deo obedire, atque in hoc sit potestas coactiua, quæ nam præcepta Christo, qua homini, fuerint à Deo imposita erit discutendum.

QVÆSTIO I.

De Christi qua huius etiam hominis seruitute respectu Dei.

A Christus quatenus homo, vel secundum humanitatem strictè Dei seruus, ac propriè sit præsentis quæstionis materia est, & quidem adiectiue sumpto homine liquet ex dictis seruum Dei esse Christum, qua hominem, minimè posse adhuc formaliter, & præcisè. Nam in habente humanitatem Christi sub conceptu communi seruitus hæc, quæ prædicato communi non competit, nisi ratione singularis determinati (cuius solum per se est produci, & seruari physicè à Deo, in quo eiusmodi seruitutis vis omnino fundatur) nequit conuenire, nisi hoc singulare habens humanitatem Christi nempe Verbi personalitas eam habeat seruitutem: quæ quidem ipsi cum re ipsa Deus sit prorsus repugnat quæstio ergo solum est de Christo, qua homine substantiue sumpto, siue secundum humanitatem, vt re ipsa in Christo est: nam neque homini substantiue sumpto in communi, & præcisè, neque humanitati præcisè in communi seruitus competit, nisi ratione singularis, in qua sic restat ergo, vt quæstio de Christo, qua hic homo substantiue, siue secundum hanc humanitatem, vt re ipsa in Christo est, procedat, quo sensu agitata à Patribus, & scholasticis hætenus fuit.

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

CERTAMEN I.

Christus, qua hic homo, siue secundum humanitatem seruus propriè Dei nec est, nec dici sine fidei intuitu potest.

1. Seruitutem propriam sic Aristot. primo Politicor. cap. tertio post notata multa definit. *Quicumque enim sui ipsius non est secundum naturam, sed alterius, homo autem est, hic natura est seruus.* ac statim definit particulam illam *Alterius* his verbis. *Alterius autem homo est, qui possidetur homo existens.* Id est non pars eius, à quo possidetur, hominis, sed adæquatè diuersus. Quod amplius statim explicuit subdens. *Res vero possessa instrumentum ad acquirendum actuum, & separatum.* scilicet à possessore. Cuius defectu hominis manus serua propriè ipsius non est, licet ei in omnibus ad nutum ministret. Clarius, ac breuius seruus est *uiuens rationale, quod alterius simpliciter est, siue ab altero simpliciter possidetur.* Prima verba subiectum explicant seruitutis latius, quam homo: nam comprehendunt substantias creatas intellectuales omnes, etiam spirituales, alterius est simpliciter, vel simpliciter possidetur formam seruitutis, & terminum ipsius: quia relatiua seruitus est, declarat. Neque enim seruitus est dominium passiuum, quoad aliquas operas: quale patitur mercenarius respectu conductoris, cuius simpliciter non est seruus, nec eius Dominus conductor, sed operarum; sed simpliciter, & absolutè tale non operarum modo, sed substantiæ serui. Licet autem Aristoteles naturalem creaturarum rationalium seruitutem Dei non agnouerit, tam hanc, quam legalem ipsius definitio complectitur: quia altera alterius similis valde, etiam in sui principio est. Seruitus enim à seruando dicta est, sicut à seruitute dictum est seruire ex eo quippe, quod aliquis, vel producat, vel seruetur ab alio, cum secus sine ipsius iniuria posset, in ipso seruitus: in illo dominium erga ipsum resultat. Hinc quia creata omnia rationalia ita à Deo producentur, seruanturque, vt sine eorum iniuria non produci, ac non conseruari ab illo possent, in hoc dominium, in illis correlata seruitus necessario resultat. Cuius solius propterea dominium, & earum seruitus correlata naturalia dicuntur: nam quandiu naturam habent Deo debent seruationem, à quo in suo esse, & natura essentia sua necessario pendent, ac proinde illi soli natura sua debent seruitutem. Sed vero cum iusti belli iure captos hostes, sine eorum iniuria possumus occidere, cum secus illos seruando facimus, nostro beneficio seruantur: ex quo etiam naturalis instar in nobis dominium, in illis seruitus legis dispositione suboritur, quæ legalis proinde nominatur. *ius autem instituta de iure natur.* illis verbis *Bella orta sunt, & captiuitates secuta, & seruitutes.* Notant vero hic omnes, ac Bernal. seruitutes reliquas, vt peccati, & alias similes impropriè dictas seruitutes esse.

2. His positis Lugo, & Bernal. quæstionem hanc inter Catholicos totam de nomine censent: cum in re nequeat inter illos esse dissensio. Verum in re tanta aliter, quam Patrum, & Ecclesiæ vsus tulerit effari non leue, sed graue discrimen, crimenque fuerit. S. Thom. quæst. 20. a. 1. ad 2. & toto. a. 2. vbi Caiet. & Cabrera. §. 5. cum Thomistis aliis: item. q. 23. a. 4. ad 3. Bassol. in 3. d. 9. ad 1. Palud. d. 12. quæst. 2. opin. 3. dicto. 1. Soar. d. 44. lect. 1. 5. *Secunda opinio antiquos alios posse mala consequentia in ducens,* Valentia d. 1. q. 20. pun. vnico §. *Ratione autem solius nature.* Ragula. t. 2. d. 26. a. 5. 1. Aluar. d. 64. num. 8. Lorca. d. 68. à num. 12. aliquæ Recentiores asserunt Christum quatenus hominem, siue secundum humanitatem